

# **Bibliografia sobre Joan Solà**

**Xavier Adalid Sesplugues**



Treball Final de Carrera de Filologia Catalana

Universitat Oberta de Catalunya

10 de gener de 2014

Tutor: Josep Daniel Climent

Consultor: Josep Soler Carbonell



# ÍNDEX

	RESUM	
	AGRAÏMENTS	
1	INTRODUCCIÓ .....	1
2	ESTAT DE LA QÜESTIÓ .....	2
	2.1 UN TREBALL INNOVADOR .....	2
	2.2 APORTACIONS ANTERIORS AL TEMA .....	3
	2.2.1 FONTS BIBLIOGRÀFIQUES .....	3
3	BREU ITINERARI BIOGRÀFIC DE JOAN SOLÀ .....	4
4	METODOLOGIA .....	8
5	BIBLIOGRAFIA SOBRE JOAN SOLÀ .....	9
	5.1 ARTICLES BIOGRÀFICS .....	9
	5.2 ARTICLES NECROLÒGICS .....	11
	5.3 ARTICLES D’HOMENATGE.....	13
	5.4 ENTREVISTES .....	16
	5.5 ARTICLES, ESTUDIS I RESSENYES SOBRE LES OBRES DE SOLÀ COM A AUTOR, COAUTOR O DIRECTOR.....	17
	5.6 RESSENYES I ARTICLES PUBLICATS SOBRE L’AUTOR COM A ARTICULISTA I HOME PÚBLIC (EL SOLÀ DE “PLANTEM CARA”).....	33
	5.7 WEBS I RECURSOS PER A L’ESTUDI DE JOAN SOLÀ I LA SEVA OBRA.....	35
6	CONCLUSIONS .....	38
7	BIBLIOGRAFIA.....	40
	ANNEX.....	41

## **RESUM**

Aquest TFC presenta la bibliografia a l'entorn de l'obra lingüística duta a terme per Joan Solà. El treball pretén, d'una banda, proporcionar als investigadors de la nostra lingüística una eina que els permeti localitzar d'una manera planera qualsevol estudi existent, ressenya o comentari al voltant de l'obra i figura del filòleg català. D'altra banda, té la voluntat de contribuir a dignificar i a divulgar la tasca realitzada pel lingüista.

L'interès del TFC rau a oferir una eina de treball a l'estudiant o a l'investigador que li permeti obtenir tota la informació coneguda sobre Joan Solà fent un sol clic. El treball els proporcionarà la base que necessiten per continuar avançant pel que fa als coneixements sobre el tema. Els estalviarà molta feina de biblioteca i es podran centrar directament en els continguts.

D'altra banda, tenint en compte que Joan Solà ha mort recentment, ens trobem, doncs, en un moment que, un cops fets els homenatges pertinents, cal elaborar una avaluació de la presència o la mancança de treballs de conjunt de l'obra de l'autor desaparegut.

L'originalitat del treball consisteix a treballar un aspecte que sovint és relegat a ser la mera cua del treball. La bibliografia és un aspecte de gran significació en tant que es tracta del conjunt de fonts de què necessàriament bevem a l'hora d'elaborar qualsevol treball.

## **AGRAÏMENTS**

Voldríem agrair a en Josep Daniel Climent, el nostre tutor d'aquest TFC, la seva tasca pacient d'orientació i de guia en aquest camí que vam emprendre de la seva mà. També agraiem al Pep Soler, el nostre consultor, la seva eficiència i la seva ajuda a l'hora d'aclarir-nos els dubtes que ens van anar sorgint.

Finalment, gràcies també a en Sebastià Bonet, que ens va recomanar el primer llibre que s'ha escrit sobre Joan Solà, per la seva disposició a ajudar-nos en la recerca i l'elaboració de les fonts per a la realització d'aquest treball.

## **1. INTRODUCCIÓ**

El nostre TFC girarà a l'entorn de la figura i l'obra del lingüista i filòleg català Joan Solà i Cortassa (Bell-lloc d'Urgell, 1940 - Barcelona, 2010), referent clau de la Lingüística catalana actual. Solà ha estat

responsable d'una producció científica de recerca en lingüística que ha esdevingut referencial i és per aquest motiu que hem considerat oportú elaborar aquest estudi.

El nostre objectiu és oferir un panorama actualitzat del conjunt de la bibliografia que es pot trobar avui sobre Joan Solà, amb la voluntat de proporcionar una eina vàlida de treball als investigadors de la llengua catalana.

Considerem que una figura eminent com és en Joan Solà s'ho val, i amb escriu. Tant per la seva enorme capacitat de treball (la seva obra és ingent), com per la seva destresa en els diversos àmbits de conreu de la Lingüística. Ha estat, sens dubte, una figura clau i d'una sòlida competència pel que fa al coneixement del sistema lingüístic de la llengua catalana i dels seus mecanismes interns d'evolució. Tant pel seu poder hipnòtic en impartir una conferència, com pel seu amor incondicional a la llengua i al país, es va consolidar com un referent indiscutible en la lingüística i en la nostra cultura. Altrament, va saber dignificar la llengua i el seu ofici en les seves tasques d'investigació, d'assessorament i de docència.

En definitiva, considerem fructífer i necessari continuar recordant-lo, tenint-lo present i resseguint les seves petjades.

En relació a la metodologia general que hem emprat per tal de dur a terme la investigació en què se centra el treball, consta de dues fases: una primera de compilació i una segona de sistematització. És a dir, en primer lloc, ens hem assegurat que controlàvem tota la bibliografia existent sobre el nostre tema i, en segon lloc, l'hem organitzada i presentada seguint uns criteris al més coherents i lògics possible.

Entre els centres documentals que ens ha calgut consultar, s'hi compten les biblioteques públiques, hemeroteques, arxius, etc. I no només de la nostra ciutat, sinó d'altres i, per descomptat, de Barcelona, on vam visitar la Biblioteca de Catalunya i diverses biblioteques universitàries.

Pel que fa al procediment que vam fer servir per recollir i analitzar el nostre material de base, podem parlar de fonts arxivístiques, fonts documentals i fonts extretes de la Internet. Presentarem les referències bibliogràfiques a partir dels criteris establerts pel Servei Lingüístic de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

## **2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ**

### **2.1. UN TREBALL INNOVADOR**

En aquest apartat drem a terme un resum de tot allò que s'ha dit fins al moment en relació al tema del nostre treball. Tanmateix, avancem ja que en el nostre cas es tracta d'una temàtica pràcticament inèdita, ja que s'origina en un moment força recent, arran de la mort de l'autor, per la qual cosa es tracta d'una qüestió poc

estudiada fins al moment. És en aquest sentit que podem afirmar que en l'actualitat no existeix encara cap recopilació bibliogràfica exhaustiva de l'obra lingüística i de la figura de Joan Solà.

Òbviament, el paràgraf anterior pressuposa que tampoc no puguem exposar una síntesi històrica que il·lustri el procés del tractament que ha merescut el tema que presentem. Ens manca, doncs, una perspectiva històrica d'un tema que tot just ha vist la llum.

Tanmateix, si hem pogut fer una primera aproximació al tema que estudiem, ha estat precisament gràcies a l'existència d'un seguit de treballs dispersos i sempre d'abast parcial sobre la vida i l'obra de Joan Solà. I ha estat seguint-los el rastre que hem pogut arribar a lligar caps i a conferir el present treball, més unitari i d'abast més global.

Com a contrapartida, però, presentem un treball innovador, en el sentit que proposa endinsar-se en un tema del tot nou i original, que obre una escletxa a un terreny inexplorat, que condueix a una obertura de mires i que vol ser una aportació nova i, sobretot, útil al món acadèmic i científic de la llengua i la cultura catalanes.

## **2.2. APORTACIONS ANTERIORS AL TEMA**

### **2.2.1. FONTS BIBLIOGRÀFIQUES**

En aquest subapartat exposarem quines han estat les principals aportacions al tema que tractem. Es tracta d'aquelles fonts que, en el transcurs del nostre treball de recerca, han actuat com un autèntic desllorigador, que ens ha permès treure l'entrellat dels esculls amb què hem anat topant.

La font principal que ens ha resultat més aclaridora en relació a l'estat de la qüestió que treballem ha estat el llibre següent:

NOGUÉ, Neus; BOIX, Emili; BONET, Sebastià; PAYRATÓ, Lluís (ed.): *Joan Solà. 10 textos d'homenatge*. Barcelona: Empúries, 2010.

Aquesta obra, publicada l'any de la seva mort (2010), constitueix el primer llibre publicat sobre Joan Solà. Es tracta d'un recull de deu textos d'homenatge a l'autor. Són homenatges acadèmics que dotze col·legues i amics de Solà li adrecen en motiu del seu 70è aniversari. Es tracta d'un llibre que té un caire biogràfic on ens mostra una visió del mestre des de diversos punts, alhora acadèmics i personals. Són textos escrits per Sebastià Bonet, Narcís Garolera, Jordi Ginebra, Maria Rosa Lloret, Josep Murgades, Manuel Pérez Saldanya, Gemma Rigau, Albert Rico i Josep Maria Pujol. Tots aquests lingüistes van col·laborar amb ell en l'elaboració d'algunes de les seves obres. Són estudis relacionats amb la lingüística catalana a partir d'una tasca de recerca, d'investigació i d'escriptura.

Pel que fa al caràcter biogràfic de l'obra, a causa de la mort relativament recent de l'autor, ens hem trobat davant d'un panorama bibliogràfic mancat d'estudis de conjunt de l'obra de Joan Solà. Conseqüentment, a

manera d'estudis de caràcter biogràfic, hem trobat només dues referències bibliogràfiques. La primera, cabdal per a nosaltres, és l'obra esmentada. La segona és l'obra següent:

OLIVA, Salvador [ed.]: *Joan Solà, in memoriam*. Girona: Universitat de Girona, 2012.

Aquest segon treball aplega un seguit d'articles redactats per membres del departament de filologia catalana de la Universitat de Girona, col·lectiu que presenta una valoració de l'autor no només com a gramàtic sinó, i sobretot, com a persona.

En relació al conjunt de l'obra lingüística duta a terme per Joan Solà, el capítol final del llibre *Joan Solà. 10 textos d'homenatge* el constitueix una *Bibliografia de Joan Solà. Edició a cura de Nausica Solà i Xavier Fargas*, on s'hi classifica amb rigor i exhaustivitat la prolífica obra del nostre autor. Es tracta d'una aportació molt digna que il·lustra la feina feta pel lingüista. En aquest sentit, remetem a les gairebé cinquanta pàgines de bibliografia espessa de què Solà és autor. Es tracta d'un llegat variat, a més d'extens, que conté llibres i articles, entrevistes, recensions d'obres seves...

Un tercer bloc de materials comprèn els articles sobre l'autor localitzats a l'hemeroteca, a la Internet i a diferents bases de dades dedicades a la recollida de referències bibliogràfiques.

Com a treball més significatiu, assenyalem l'article de Gemma Rigau (2011-2012), titulat "Joan Solà (1940-2010) i el seu llegat". A l'article, publicat a *Llengua & Literatura* (núm. 22, pàg. 257-262), hi podem accedir a través de l'enllaç següent:

- <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/255739/342668>>

En aquest document, Rigau aconsegueix fer reviure la figura de Joan Solà, tant pel que fa a la seva obra i aportació, dedicació cabdal a la lingüística catalana, com pel que fa a la seva personalitat.

Paral·lelament, a la Internet també hi hem trobat articles de l'autor. La veu directa de Solà ens resulta indispensable a l'hora de restar fidels a la veu pròpia de l'autor en construir el treball.

D'altra banda, a la xarxa també hem localitzat d'altres llocs web dedicats a Joan Solà que exposarem en un dels apartats final de la bibliografia presentada. Així a primer cop d'ull trobem la pàgina web de l'AELC on se'ns proporciona informació força interessant sobre la vida i l'obra del lingüista:

- <<http://www.escriptors.cat/autors/solaj/>>

### **3. BREU ITINERARI BIOGRÀFIC DE JOAN SOLÀ**

El lingüista Joan Solà i Cortassa, referent ineludible de les lletres i de la cultura catalanes, va néixer a Bell-lloc d'Urgell (1940) i va morir a Barcelona (2010).

Va estudiar Magisteri a Lleida i el 1965 es llicencià en Filologia Clàssica per la UB, on també es doctorà en Filologia Catalana el 1970. Després va ampliar els seus estudis en Lingüística General a les Universitats de Reading i d'Exeter (Gran Bretanya).

A més d'esdevenir doctor en filologia catalana per la UB, en aquesta mateixa universitat també va exercir com a professor de Lingüística catalana des de 1966. Alhora, es va dedicar a la investigació i a la direcció de projectes lingüístics. A finals de 1983 va obtenir la càtedra de Llengua i Literatura Catalanes a la UB i, el mes de juny del 2010, aquesta universitat el va nomenar professor emèrit. També va ensenyar Lingüística catalana i d'altres matèries de lingüística general en diversos centres docents com ara a la Universitat Autònoma de Barcelona, des del 1965. A més, va impartir màsters i postgraus de Lingüística.

Tenint com a principals influències Pompeu Fabra, Joan Coromines i Noam Chomsky, Joan Solà es converteix en un referent en el món acadèmic i en el panorama intel·lectual català. La seva presència esdevé habitual en els congressos internacionals de Llengua i Literatura Catalanes. Des de 1999 va ser membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual va ser nomenat vicepresident segon el juny del 2009. També ha format part de la Comissió Catalana de Relacions amb la UNESCO.

L'autor va publicar nombrosos estudis i quasi un miler d'articles als diaris, sobretot sobre temes de sintaxi i d'història de la llengua catalana.

Solà és l'artífex d'una quarantena de llibres sobre sintaxi, història de la llengua, lèxic, puntuació, tipografia, bibliografia i altres matèries de lingüística i sociolingüística. Entre d'altres, és codirector, amb Jordi Mir, de l'edició de les *Obres completes* de Pompeu Fabra; editor de *L'obra de Joan Coromines: cicle d'estudi i homenatge* (1999) i director de la *Gramàtica del català contemporani*, (la quarta edició, definitiva, és del 2008). Ha treballat en la redacció de la sintaxi de la nova gramàtica normativa de l'IEC. També ha fet tasques d'assessorament lingüístic, com el conegut mètode multimèdia *Digui, digui* de català per a estrangers (1984), a l'Ajuntament de Barcelona (1991-1995), en el Consorci per a la Normalització Lingüística (des del 1991) i a la Caixa.

Paral·lelament, va dur a terme una extensa tasca divulgativa als mitjans de comunicació. Així, des de l'any 1974, va publicar un miler d'articles en la premsa diària. Cal destacar els publicats al *Diari de Barcelona*, *El Món* i, preferentment, a la columna setmanal *Parlem-ne*, del suplement Cultura del diari *Avui*, des del 1991. I, encara, va ser col·laborador al programa *Bon dia, Catalunya* de TV3 entre 1994 i 1997 i també va participar en tertúlies radiofòniques.

La seva tasca acadèmica, així com les seves aportacions a la cultura catalana, el van fer mereixedor, el 2009, del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Aquest mateix any va ser investit *honoris causa* per la Universitat de Lleida.

També va rebre diversos guardons i homenatges, com ara el Premi de la Crítica de Serra d'Or (1999), el Premi Sanchis Guarner de la Fundació Jaume I (2002), la medalla Narcís Monturiol (2003) i la Creu de Sant Jordi (2005).



El lingüista va ser sobretot un gramàtic. I va ser en el terreny de la sintaxi on més va despuntar. Interessat per tot allò lligat a la cultura i a la preservació i estudi científic de la llengua i el llenguatge, va tractar també diversos aspectes de la història lingüística i la lexicografia catalanes, a part d'oferir-nos anàlisis i reflexions excel·lents de la situació social i lingüística del nostre territori. Inevitablement, les seves opinions van generar debat i polèmica, la qual cosa el va convertir en una figura entranyable en el nostre país.

D'altra banda, Joan Solà era un apassionat de la capacitat humana d'expressar-se mitjançant el llenguatge, i aquest enardiment el va concretar en un estudi profund i científic del català. El lingüista va ser competent en tots els terrenys en què va treballar. En aquest sentit, és significativa la visió que ens en va donar personalment el Sebastià Bonet: “Solà sabia separar perfectament els diferents vessants ja fos en la feina de professor universitari, escriptor en publicacions de premsa, gramàtic i investigador de la llengua, etc. [...] Li importava molt la transparència de la llengua i l'escriure clar. Era humil i reconeixia els seus límits, i això fins i tot es reflectia en les classes de sintaxi que va impartir a la Facultat de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona (UB)”.

En els *Estudis de Sintaxi Catalana* (1972-1973), obra de gran qualitat, palesa la complexitat de la sintaxi catalana més enllà de les gramàtiques més usuals del moment (la d'en Fabra dita pòstuma, la de Jeroni Marvà i la de Francesc de B. Moll). En aquests *Estudis*, pretenia aportar solucions amb una metodologia acurada i explicacions didàctiques.

Posteriorment, Solà va oferir-nos la *Sintaxi generativa catalana*, que va publicar el 1986 amb el seu col·lega i amic Sebastià Bonet. Aquest manual és una obra purament descriptiva que va introduir la metodologia de l'anàlisi generatiu i les tesis de Chomsky i Jackendoff en la formulació de la sintaxi catalana moderna, aspecte que encara no havia tractat ningú.

Si amb els *Estudis de sintaxi catalana* Solà va iniciar el camí en l'intent de fixació de construccions problemàtiques irresoltes, aquell itinerari trobà continuïtat en un nou recull d'estudis, les *Qüestions controvertides de sintaxi catalana* (1987), segurament les que han tingut més repercussió i més controvèrsia.

Per altra banda, a *Lingüística i normativa* (1990) tractà aspectes d'ortografia, l'ordre dels mots a la frase catalana, etc.

Un altre tema d'interès va ser l'estudi de Joan Coromines, personatge que, juntament amb Pompeu Fabra, el va marcar força. En aquesta ocasió, però, en lloc d'analitzar l'obra pròpiament dita, mostra quina era la concepció de la llengua normativa que tenia Coromines.

Solà no donava per tancada cap qüestió que l'intrigués, sinó que hi reflexionava contínuament. Així, el 1994 va publicar un altre recull d'estudis en què reprenia temes ja exposats anteriorment alhora que en plantejava de nous: *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Es tracta del seu aplec d'estudis sintàctics més voluminós i més innovador, ja que, a més, hi presenta una llista de les qüestions que queden per resoldre normativament. És la demostració més extraordinària del seu domini de la problemàtica de la sintaxi. Lluny de fixar normes noves, Solà hi exposà amb detall les diverses solucions que tant gramàtics com usuaris de la llengua donaven

a les qüestions dubtoses. Ara bé, ell reclamava una revisió de la norma vigent (explícita o tàcita) a fi d'adequar-la a la realitat social i als usos lingüístics de la comunitat. Mantenia, doncs, una postura modesta, perquè mai no va pretendre ser pontífex sobre cap tema, sinó que només volia descriure, investigar i analitzar quin era concretament el problema i per on calia anar per trobar la solució.

La gran *Gramàtica del català contemporani* va ser impulsada principalment per Joan Solà, que, a més de ser-ne el director principal, en redactà el capítol dedicat a l'anàlisi descriptiva del funcionament de les oracions subordinades de relatiu. La *Gramàtica* no tracta solament la sintaxi, sinó que descriu també altres disciplines: la fonètica, la fonologia i la morfologia. Amb aquesta obra va veure realitzat un dels seus majors projectes com a científic-investigador de la llengua.

Al llarg de la seva trajectòria professional, Solà va assumir com a punt de referència l'obra i la tasca de Pompeu Fabra. Aleshores, amb el seu amic Jordi Mir, es van proposar reunir les obres completes de Fabra. Amb el suport institucional, presentaren el projecte al *II Col·loqui Internacional 'La lingüística de Pompeu Fabra'* l'abril de 2003. Tots els volums de les obres de Fabra són precedits d'estudis fets pels especialistes, de manera que en conjunt l'obra és ja una referència imprescindible no sols per a la història de l'obra fabriana sinó per a molts estudis lingüístics. L'aparició de Fabra és constant als seus estudis.

Tot i que a Coromines li dedicà també tota la seva atenció, en els seus treballs no el cita tant, perquè Coromines més que un gramàtic va ser sobretot un filòleg, un estudiós de la llengua antiga, i un lexicògraf, disciplines que Solà no dominava tant. L'autor va ser encarregat d'organitzar un homenatge acadèmic a la memòria de Joan Coromines, que es dugué a terme a la Fundació Caixa de Sabadell i a la Universitat de Barcelona.

Tanmateix, Solà no es limità als temes gramaticals, sinó que tractà també altres aspectes. El 1977 va publicar *Història dels criteris de correcció lingüística*, pròpiament titulada *Del català incorrecte al català correcte*. El llibre és una peça fonamental en la història lingüística catalana.

Altrament, va publicar, juntament amb Pere Marcet, *la Història de la lingüística catalana 1775-1900. Repertori crític*. Es tracta un treball excepcional d'investigació profund, en què recull tots els treballs de tema lingüístic que els autors van localitzar, ja publicats, als Països Catalans en aquests anys. No és ben bé una història de la lingüística, però sí que és un valuós i interessant repertori bibliogràfic.

Com a assessor lingüístic, Joan Solà també va dedicar la seva atenció a aspectes com ara la puntuació i la tipografia. Amb Josep M. Pujol, va publicar primer (1989) un *Tractat de puntuació*, reconvertit posteriorment en una més ampla i completa *Ortotipografia. Manual de l'autoeditor i el dissenyador gràfic* (1995). Els autors donen pautes clares, precises, per puntuar el text i, fins i tot, per compondre un text amb els programes informàtics moderns. La llengua oral o escrita, per Solà, s'havia de conèixer en totes les seves manifestacions i especificitats, i en l'escriptura, la puntuació era tan important com l'ortografia i la sintaxi.

I a partir de l'any 2000 va bastir una obra pedagògica: *La terminologia lingüística en l'ensenyament secundari. Propostes pràctiques* (en col·laboració amb Jaume Macià Guilà). En aquesta obra reflexiona sobre la problemàtica de la terminologia lingüística en els materials didàctics.

Per altra banda, la faceta de divulgador de qüestions lingüístiques a través de la premsa el va convertir en una referència ineludible en la tasca de dignificació de la llengua i de la cultura catalanes. Des de 1974 fins a molts pocs dies abans la seva mort, Joan Solà va publicar articles sobre la llengua, tant pel que fa a l'àmbit normatiu com en els aspectes pragmàtic, social i polític. Hi tractà des de temes gramaticals o lèxics, fins a qüestions vinculades amb la història de la llengua, així com aspectes sociolingüístics en la qual es troba el català. Com assenyala Jaume Corbera, “Molts d'aquests articles van ser recollits en les obres següents: [...]” (Corbera, 2012):

<<http://dodeparaula.blogspot.com/2012/07/joansolalentusiastacientificdla.html#ixzz2ybqxkmvx>>.

I esmenta: *A l'entorn de la llengua* (1977), *Pompeu Fabra, Sanchis Guarner i altres escrits* (1984), *La llengua, una convenció dialèctica* (1993), *Parlem-ne. Converses lingüístiques* (1999) i *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra* (2009). Aquestes obres il·lustren la situació d'emergència en què viu la llengua. Són reculls que mostren una riquesa significativa de temes lingüístics i sociolingüístics, escrits amb un llenguatge planer per a facilitar-ne la comprensió a qualsevol lector. Així, hi trobem tota mena de temes relacionats amb la llengua, sempre redactats en un to amable, entenedor, però alhora seriós i contundent. Els articles de Joan Solà van demostrar que era, tal com em va comentar personalment Sebastià Bonet “un savi de la llengua i excel·lent pedagog”, perquè va transmetre planerament l'objecte dels seus estudis al públic més general.

#### 4. METODOLOGIA

Pel que fa al procés detallat i descriptiu d'elaboració del nostre treball, primerament, vam fer un buidatge de tota la informació relacionada amb la temàtica escollida. En aquesta primera fase, vam procurar obtenir el major nombre de fonts i dades per tal d'extreure articles, ressenyes, estudis, comentaris, entrevistes, etc., relacionades amb Joan Solà i la vastíssima obra duta a terme al llarg de la seva trajectòria vital i professional.

Un cop vam finalitzar tota aquesta recerca exhaustiva, que va durar aproximadament nou mesos, vam classificar totes les dades obtingudes segons el tipus de document trobat (entrevistes, ressenyes, comentaris, etc.).

Paral·lelament, i a mesura que anàvem recollint aquesta informació, vam llegir, processar i ens vam documentar sobre l'autor i les recerques que anàvem localitzant. Tot seguit, vam classificar sistemàticament les dades a partir d'un criteri temàtic (articles necrològics, d'homenatge, biogràfics, ressenyes i comentaris de la seva obra, entrevistes, etc.).

Al llarg de tot el procés hem comptat amb la col·laboració del reconegut Doctor Sebastià Bonet, professor emèrit del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona, col·lega de professió de Joan Solà. Atesa la relació personal que van mantenir al llarg de més de trenta anys, el coneixement, les dades i la informació aportada per Bonet ha estat inestimable. Sense la seva col·laboració, segurament no haguéssim pogut aconseguir conèixer aquells trets característics que definien Solà ni bona part del seu mètode de treball. Va ser estat molt interessant i profitós poder copsar el *modus vivendi* que, de manera desinteressada, ens va relatar del mestre. La col·laboració conjunta entre ambdós, no sols a nivell personal sinó a través de la tasca de docents i investigadors, va culminar amb la creació d'una obra de referència en la lingüística catalana: *Sintaxi Catalana Generativa* (1986).

Altrament, Bonet ens va aconsellar en el sentit de fer una selecció de l'extensíssim nombre d'articles sorgits arran de la mort de Solà. És evident que la facilitat actual de trobar recursos en format digital ha propiciat la creació de molts textos crítics, comentaris i opinions respecte a alguns aspectes de l'obra de Solà i/o de la seva vida. Ara bé, hem seguit les seves orientacions i en aquest treball només s'han inclòs els articles necrològics recollits en publicacions periòdiques, premsa i pàgines web de companys de professió o amics més directes. Fins i tot, hem exclòs aquells articles molt generals o els comentaris breus sorgits d'altres fonts.

Transcrivim alhora les reproduccions, articles, ressenyes, estudis i comentaris que apareixen a la base de dades *Dialnet*, *Traces*, *Racó* i en les revistes científiques especialitzades *Caplletra*, *Serra d'Or*, *L'Avenç*, *Llengua & Literatura*, *Estudis Romànics*, etc.

Finalment, vam classificar la nostra bibliografia sobre Joan Solà seguint un criteri temàtic. Així, en primer lloc, recollim els documents que fan referència a la trajectòria vital de l'autor. En segon lloc, i de manera paral·lela, apleguem els escrits de condol per la mort de l'autor. En tercer lloc, compilem els documents que homenatgen Solà. En quart lloc, aportem les referències a les entrevistes que se li van fer. En cinquè lloc, centrant-nos ja en l'obra de Solà pròpiament dita pel que fa a la recepció i crítica de l'obra lingüística, hem anotat de manera completa les recensions i comentaris que es relacionen amb les obres especialitzades. En sisè lloc, consignem també les ressenyes i articles publicats sobre l'autor en la seva tasca d'articulista i d'home públic. En aquest apartat trobarem els articles que es van generar arran de la publicació de l'obra *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*. En aquest cas, hem considerat escaient classificar-les per subapartats. Finalment, en setè lloc hem inclòs un darrer apartat que conté un llistat de recursos web en línia per a l'estudi de la seva vida i obra.

## **5. BIBLIOGRAFIA SOBRE JOAN SOLÀ**

### **5.1. ARTICLES BIOGRÀFICS**

- Alós, Ernest (2009, 10 de juny). “El renovador i combatiu lingüista Joan Solà obté el Premi d'Honor”. *El Periódico de Catalunya + Icult. Llibres* (pàg. 77).<sup>1</sup> [Data de consulta: 25 d'abril de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/elperiodicodecatalunya/epc090610.pdf>>
- Aragay, Ignasi (2009, 10 de juny). “Honor per a Joan Solà”. *Avui* (pàg. 36-37).
- Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (1984). “Solà Cortassa, Joan”. *Repertori de catalanòfils-2* (pàg. 122-124).
- Badia i Margarit, Antoni M. (2006). “La Creu de Sant Jordi a Joan Solà”. *Estudis Romànics* (vol. 28, pàg. 572). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/223306/304110>>
- Branchadell, Albert. (1988). “La gramàtica de Solà”. *La Vanguardia* (pàg. 5-6.).
- Iglésias, Narcís (2010, desembre). “Un ‘recordo’ per a Joan Solà”. *L'Avenç* (núm. 363, pàg. 14-15).
- “Joan Solà, nota biogràfica”. Base de dades de llengua i literatura catalana *Traces*. [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/cerquesguiades/Sola/biografia.html>>
- “Joan Solà, Premi d'Honor de les Lletres catalanes”. *Bondia.cat* (2009, 10 de juny). [Data de consulta: 3 de maig de 2013].  
<<http://www.bondia.cat/fototeca/4707-joan-sola-premi-dhonor-de-les-lletres-catalanes>>
- “Joan Solà, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes”. *Directe.cat* (2009, 10 de juny). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://www.directe.cat/noticia/14837/joan-sola-premi-dhonor-de-les-lletres-catalanes-14837>>
- “Joan Solà i Cortassa”. *Gran Enciclopèdia Catalana* (2010, 17 de juny). [Data de consulta: 27 d'abril de 2013].  
<[http://www.enciclopedia.cat/enciclop%c3%a8dies/gran-enciclop%c3%a8dia-catalana/ec-gec-0063299.xml?s.q=joan+sol%c3%a0#.uqc\\_a56dobu](http://www.enciclopedia.cat/enciclop%c3%a8dies/gran-enciclop%c3%a8dia-catalana/ec-gec-0063299.xml?s.q=joan+sol%c3%a0#.uqc_a56dobu)>
- “Joan Solà i Cortassa”. *Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure*. Barcelona (2010, 27 de novembre). [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<[http://ca.wikipedia.org/wiki/Joa%CC%80\\_i\\_Cortassa#Biografia](http://ca.wikipedia.org/wiki/Joa%CC%80_i_Cortassa#Biografia)>
- Latorre, Ferran (2010, 27 d'octubre). “Joan Solà i Cortassa”. *Biogràfic català* (Recull Històric d'Articles i Biografies). [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<<http://biograficatala.blogspot.com.es/2010/10/joan-sola-i-cortassa.html>>
- Molla, Guillem. “Joan Solà i Cortassa”. Barcelona: Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<[http://www.escriptors.cat/autors/solaj/pagina.php?id\\_sec=677](http://www.escriptors.cat/autors/solaj/pagina.php?id_sec=677)>  
<[http://www.escriptors.cat/autors/solaj/pagina.php?id\\_sec=678](http://www.escriptors.cat/autors/solaj/pagina.php?id_sec=678)>

---

<sup>1</sup> És una descripció del guardó d'Honor a les Lletres Catalanes que li va atorgar Òmnium Cultural el 9 juny de 2009. La Universitat de Lleida li va conferir el doctoral honoris causa el mateix any. Recordem que la tasca del catedràtic no va ser reconeguda per l'Institut d'Estudis Catalans fins al 1999, quan va arribar a la culminació amb la vicepresidència de l'Institut.

- Paloma, David. (2013, 25 d'octubre). "A aquell home de gran ardit". *Avui Cultura* (pàg. 8-9). [Data de consulta: 21 de novembre de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2013/avui\\_a2013m10d25p8scultura](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2013/avui_a2013m10d25p8scultura)>
- [Pla Nualart, Albert: (2009, 10 de maig). "Doctor 'Laboris Causa'". *Avui* (pàg. 49).
- "Qui és Joan Solà?". A: *Festes de setembre 1988*. (pàg. 2). Bell-lloc d'Urgell
- Riera, Carles (2003). "Joan Solà, lingüista" *Serra d'Or* (núm. 517, pàg. 23-24).
- Sànchez, Àngel (2002, 8 de juliol). "Joan Solà". *El Periódico*.
- Teixidor, Emili (2010, novembre). "Joan Solà, un record". *Avui Cultura* (núm. 11, pàg. 6). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m11d11p6scultura.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m11d11p6scultura.pdf)>

## 5.2. ARTICLES NECROLÒGICS

- Abril Español, Joan (2010, 28 d'octubre). "En Joan Solà no ha mort". *Avui* (pàg. 36). [Data de consulta: 8 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d28p36.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d28p36.pdf)>
- Alós, Ernest (2010, 28 d'octubre). "Mor Joan Solà, renovador de la normativa de la llengua catalana". *El Periódico de Catalunya + Icult* (pàg. 60). [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/cultura-i-espectacles/20101028/mor-joan-sola-renovador-normativa-llengua-catalana/561856.shtml>>
- Alós, Ernest (2010, 29 d'octubre). "L'adéu crític a Solà". *El Periódico de Catalunya + Icult* (pàg. 18). [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/cultura-i-espectacles/20101029/ladeu-critic-sola/564037.shtml>>
- Anònim o sense signar (2010). "Joan Solà, maestro de la llengua". *La Vanguardia* (pàg. 26). [Data de consulta: 4 de maig de 2013].  
<<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/31/pagina-26/84746453/pdf.html>>
- Bibiloni, Gabriel (2010, 27 d'octubre). "Adéu, Joan". *El Blog de Gabriel Bibiloni*. [Data de consulta: 25 d'abril de 2013]. <<http://bibiloni.cat/blog/?p=964>>
- Bonada, Lluís (2010, novembre). "Amb la màxima dignitat". *El Temps* (núm. 1377, pàg. 71-72).
- Bombí, Francesc (2010, 28 d'octubre). "Joan Solà deja huérfano el catalán". *La Vanguardia* (pàg. 32-33). [Data de consulta: 4 de maig de 2013].  
<<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/28/pagina-32/84714437/pdf.html>>
- Borràs, Laura (2010, 18 de desembre). "Joan Solà: última il·lusió". *Ara*.
- Camps, Magí (2010, 28 d'octubre). "Un joven con las cosas claras". *La Vanguardia* (pàg. 33). [Data de consulta: 4 de maig de 2013].  
<<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/28/pagina-33/84673218/pdf.html>>

- Castillo, David (2010, 28 d'octubre). "El rigor d'un treballador". *Avui* (pàg. 33). [Data de consulta: 22 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d28p33.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d28p33.pdf)>
- Castillo, David (2010, 4 de novembre). "Sentiment d'orfandat". *Avui Cultura* (pàg. 2). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m11d4p2scultura.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m11d4p2scultura.pdf)>
- Fité, Ricard (2010, 28 d'octubre). "El lingüista més citat pels seus col·legues". *El Periódico de Catalunya + Icult* (pàg. 61). [Data de consulta: 4 de maig de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/cultura-i-espectacles/20101028/linguista-mes-citat-pels-seus-collegues/561724.shtml>>
- Fonalleras, Josep M. (2010, 28 d'octubre). "El savi i les prunes". *El Periódico de Catalunya + Icult* (pàg. 6). [Data de consulta: 23 d'abril de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/opinio/20101028/savi-les-prunes/561356.shtml>>
- Gabancho, Patrícia (2010, 4 de novembre). "Escrit des de la ràbia". *Avui Cultura* (pàg. 3). [Data de consulta: 25 de abril de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m11d4p3scultura.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m11d4p3scultura.pdf)>
- Giner, Salvador (2010, 31 d'octubre). "Joan Solà i el poble català". *El Periódico de Catalunya* (pàg. 7). [Data de consulta: 23 d'abril de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/opinio/20101031/joan-sola-poble-catala/567651.shtml>>
- IEC (Institut d'Estudis Catalans) (28/10/2010). "Adéu emotiu a Joan Solà, lingüista i vicepresident de l'IEC". [Data de consulta: 4 de maig 2013].  
<[http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id\\_noticies=166](http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id_noticies=166)>  
<[http://www.iec.cat/Comunicacio\\_IEC/Comiat\\_Joan\\_Sola.pdf](http://www.iec.cat/Comunicacio_IEC/Comiat_Joan_Sola.pdf)>
- Llavina, Jordi (2010, 28 d'octubre). "Mor Joan Solà". *Avui* (pàg. 32). [Data de consulta: 22 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d28p32.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d28p32.pdf)>
- Llavina, Jordi (2010, 28 d'octubre). "El llegat de Joan Solà". *Sapiens*. [Data de consulta: 21 de maig 2013]. <[http://www.sapiens.cat/ca/notices/2010/10/el\\_llegat\\_de\\_joan\\_sola\\_481.php](http://www.sapiens.cat/ca/notices/2010/10/el_llegat_de_joan_sola_481.php)>
- Marí, Isidor (2010, 28 d'octubre). "La grandeza de un lingüista, maestro y amigo". *La Vanguardia* (pàg. 32). [Data de consulta: 23 d'abril 2013].  
<<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/2010/10/28/pagina-32/84714437/pdf.html>>
- Mesquida, Biel (2010). "Ha mort Joan Solà: un amic, un mestre, un lluitador, una biblioteca viva". *El Mirall* (núm. 214, pàg. 40-41).
- Murgades, Josep (2010, 3 de novembre). "Sense Joan Solà". *El Punt Avui*. [Data de consulta: 3 de maig 2013].  
<<http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/7-vista/8-articles/323281-sense-joan-sola.html>>
- Pujol i Soley, Jordi (2010, 28 d'octubre). "Llengua i dignitat". *El Periódico de Catalunya* (pàg. 61). [Data de consulta: 29 d'abril de 2013].

- <<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/cultura-i-espectacles/20101028/llengua-dignitat/561705.shtml>>
- Puntí, Jordi (2010, 30 d'octubre). “Després de Joan Solà”. *El Periódico de Catalunya + Icult* (pàg. 60). [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/cultura-iespectacles/20101030/despres-joan-sola/566157.shtm>>
  - Rico i Busquets, Albert (2010). “Joan Solà, el mestre: evocació i semblança del lingüista desaparegut, d'un deixeble i amic”. *L'Avenç* (núm. 363, pàg. 12-13).
  - Riu i Codinach, Mercè (2010, octubre-novembre). “El "meu" Joan Solà”. *Revista de Catalunya* (núm. 265-266, pàg. 90-94).
  - Serra, Màrius (2011, novembre). “Solàrium?”. *Avui. Cultura* (pàg.7). [Data de consulta: 4 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m11d11p7scultura.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m11d11p7scultura.pdf)>
  - Serra, Montserrat (2010, 27 d'octubre). “Joan Solà i el lligam inextricable entre poble, individu i llengua”. *Vilaweb*. Barcelona: Portal, Maresma i Associats. [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<<http://www.vilaweb.cat/noticia/3794667/20101027/joan-sola-lligam-inextricable-poble-individu-llengua.html>>
  - Vidal, Pau (2010, 28 d'octubre). “Una cortassa”. *El Periódico de Catalunya + Icult* (pàg. 61). [Data de consulta: 25 d'abril de 2013].  
<<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/cultura-i-espectacles/20101028/una-cortassa/561721.shtml>>

### 5.3. ARTICLES D'HOMENATGE

- Anònim (2010, 28 d'octubre). “Joan Solà, un clàssic del català”. *Avui* (pàg. 3). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d28p3.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d28p3.pdf)>
- Badia i Margarit, Antoni M. (2009, 23 de juny). “El català, ahir, avui i demà”. *Avui* (pàg. 24). [Data de consulta: 23 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090623\\_01.htm](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090623_01.htm)>
- Branchadell, Albert (2010, novembre). “Solà, llegat i successors”. *El País. Quadern* (núm. 1373, pàg. 1-3). [Data de consulta: 17 de maig 2013].  
<[http://www.elpais.com/articulo/paginas/Sola/llegat/i/successors/elpepissupbqc/20101125elpbqcpag\\_12/Tes](http://www.elpais.com/articulo/paginas/Sola/llegat/i/successors/elpepissupbqc/20101125elpbqcpag_12/Tes)>
- Bonada, Lluís (2010, 21 de setembre). “Un home desaprofitat”. *El Temps* (núm. 1371, pàg. 86).
- Bonada, Lluís (2010, 14 de setembre). “Un volum d'homenatge a Joan Solà dona compte per primer cop de la gegantina tasca del lingüista”. *El Temps* (núm. 1370, pàg. 85).
- Bonet, Sebastià (2010). “Com llegíem Chomsky”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 13-43). Barcelona: Empúries.
- Casasús, Josep M. (2010, 8 de novembre). “Gloses sorprenents sobre Joan Solà”. *Avui* (pàg. 19). [Data de consulta: 22 de maig 2013].



- <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m11d8p19.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m11d8p19.pdf)>
- Castillo, David (2010, 21 d'octubre). "Joan Solà, parlem-ne". *Avui Cultura* (pàg. 2).<sup>2</sup> [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d21p2scultura.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d21p2scultura.pdf)>
  - Corbera, Jaume (2012, 23 de Febrer). "Joan Solà, l'entusiasta científic de la llengua". Conferència a la Universitat de les Illes Balears. Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB i la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. [Data de consulta: 17 de juny de 2013].  
<<http://dodeparaula.blogspot.com/2012/07/joan-sola-lentusiasta-cientific-de-la.html#ixzz2mbql0rge>>
  - Cornudella, Jordi (2010, 28 d'octubre). "Brillo!". *Avui* (pàg. 33). [Data de consulta: 23 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d28p33.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d28p33.pdf)>
  - Fité, Ricard (1991, 16 de març). "L'Obra de Joan Solà". *Avui Cultura*, (pàg. 4).
  - Gaillard, Valèria (2010, 28 d'octubre). "De Fabra i Coromines a Chomsky". *Avui* (pàg. 34). [Data de consulta: 24 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d28p34.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d28p34.pdf)>
  - Garolera, Narcís (2010). "Anys d'aprenentatge". A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 45-60). Barcelona: Empúries.
  - Ginebra, Jordi (2010). "Garbellat i paït pot ser clar i eficaç: del mestratge de Joan Solà". A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 61-76). Barcelona: Empúries.
  - Ginebra, Jordi (2009). "Joan Solà, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes". *Serra d'Or* (núm. 599, pàg. 24-26).
  - IEC (Institut d'Estudis Catalans) (2011, 3 de novembre de 2011). "Joan Solà, de viva veu". Acte d'homenatge a Joan Solà".<sup>3</sup>[Data de consulta: 4 de maig 2013].  
<[http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id\\_noticies=352](http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id_noticies=352)>
  - IEC (Institut d'Estudis Catalans) (24 de febrer de 2012). "L'IEC recordà Joan Solà a Palma". Presentació de la Conferència realitzada a la Universitat de les Illes Balears. Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB i la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. [notícia en línia]. [Data de consulta: 5 de maig de 2013].  
<[http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id\\_noticies=408](http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id_noticies=408)>
  - Iglésias, Narcís (2010). "Un record per a Joan Solà". *L'Avenç* (núm. 363, pàg. 14-15).
  - Llavina, Jordi (2010, 28 d'octubre). "L'homenot Joan Solà. 10 textos d'homenatge al lingüista". *Avui* (pàg. 10-11).<sup>4</sup>[Data de consulta: 23 de maig 2013].

---

<sup>2</sup> Solà col·laborà setmanalment al suplement *Cultura* de l'*Avui* i al *Diari de Barcelona*. Va publicar articles a la secció *Parlem-ne*, que després s'editaran en forma de llibre, per aclarir i obrir vies de debat operatives, però alhora respectuoses, a l'entorn de la problemàtica de la llengua.

<sup>3</sup> L'acte el podem veure a la videoteca de l'IEC: <[http://videoteca.iec.cat/entrada.asp?v\\_id=216](http://videoteca.iec.cat/entrada.asp?v_id=216)>

<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui\\_a2010m10d21p10scultura.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2010/avui_a2010m10d21p10scultura.pdf)>

- Lloret, Maria-Rosa; Mascaró, Joan (2010). “La Gcc i Joan Solà vistos de prop”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 77-106). Barcelona: Empúries.
- Macià i Guilà, Jaume (2010). “Joan Solà: terminologia i ensenyament de la llengua. El nom dels temps verbals”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 107-141). Barcelona: Empúries.
- Marcet, Pere (2010). “Els Treballs i els dies”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 143-158). Barcelona: Empúries.
- Marí, Isidor (2011, abril). “Joan Solà i Cortassa: el llegat i l'exemple”. *Serra d'Or* (núm. 616, pàg. 22-23).
- Mir, Jordi (2010). “Pompeu Fabra: de l'exili a la mort”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 159-180). Barcelona: Empúries.
- Murgades, Josep (2010). “Apunt sobre (i amb) Joan Solà”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 181-194). Barcelona: Empúries.
- Oliva, Salvador (2012). “*Joan Solà, in memoriam*”. Girona: Universitat de Girona.<sup>5</sup>
- Paloma, David (2010, 8-14 d'octubre). “Assaborint Solà”. *Avui Cultura* (pàg. 38).
- Pàmies, Teresa (2009, 13 de juliol). “L'emoció suprema”. *Avui* (pàg. 19). [Data de consulta: 5 de maig 2013]. <<http://dipdig.cultura.gencat.cat/premsa/2009/09070289-29802-24082768.PDF>>
- Planas, Xevi (2010, 12-18 de novembre). “Joan Solà”. *Presència* (vol. 14, pàg. 2020).
- Pla Nualart, Albert (2010, juliol). “Joan Solà, l'última classe”. *Avui Cultura* (pàg. 5).
- Rico, Albert (2010, desembre). “Joan Solà, el mestre”. *L'Avenç* (núm. 363, pàg. 12-13).
- Rico, Albert (2010). “La patum, les patum i els diccionaris”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 195-218). Barcelona: Empúries.
- Rigau, Gemma (2012, 28 d'agost). “Joan Solà (1940-2010) i el seu llegat”. *Llengua & Literatura* (núm. 22, pàg. 257-262).<sup>6</sup> [Data de consulta: 5 de setembre de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/255739/342668>>
- Rigau, Gemma; Pérez Saldanya, Manuel (2010). “Entre dues gramàtiques”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 219-238). Barcelona: Empúries.
- Ripoll, M (2012, 24 de febrer). “Homenatge a Joan Solà”. *Diari de Balears* (pàg. 16 i 56). [Data de consulta: 22 de maig 2013]. <[http://www.uib.es/digitalAssets/197/197387\\_3\\_resum\\_de\\_premsa.pdf](http://www.uib.es/digitalAssets/197/197387_3_resum_de_premsa.pdf)>

---

<sup>4</sup> Una visió del deixeble Jordi Llavina sobre l'obra *Joan Solà 10 textos d'homenatge* que va publicar l'Editorial Empúries el 2010.

<sup>5</sup> Col·lecció d'articles d'homenatge a Joan Solà elaborats per membres del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Girona el 2012.

<sup>6</sup> Rigau fa una descripció del llegat que ens ha deixat Solà: un digne comportament humà i una vasta obra i modèlica metodologia de treball.

- Riu i Codinach, Mercè (2010). “El ‘meu’ Joan Solà”. *Revista de Catalunya* (núm. 265-266, pàg. 9094).
- Teixidor, Emili (2009, 20 de juny). “Joan Solà... si en fa de temps!”. *Avui Cultura* (pàg. 14). [Data de consulta: 22 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090620\\_07.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090620_07.pdf)>
- Trilla Prujá M. Roser (2011). “El mestre Joan Solà: lliçons de sintaxi, lliçons de vida”. *Mascaçà* (núm. 2, pàg. 141-158).
- Turull, Albert (2010). “Distincions honorífiques i acadèmiques per a Joan Solà”. *Estudis Romànics* (vol. 32, pàg. 616-617). [Data de consulta: 5 de setembre de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/246869/330751>>
- Valls, Jordi (2012). “Fouché i el poder”. *Reduccions* (núm.100, pàg. 48).<sup>7</sup>

## 5.4. ENTREVISTES

- Aragay, Ignasi (2009, 7 de juny). “Sense sobirania política no se salva la llengua”. *Avui*. [Data de consulta: 5 de maig de 2013]. <<http://dipdig.cultura.gencat.cat/premsa/2009/09060104-29251-50278385.pdf>>
- Aragay, Ignasi (2010, 10 de maig). “Desitjo un líder que sàpiga portar la independència”. *Avui*.
- Balagué, Sandra (2009). “Parlar clar i català: entrevista a Joan Solà”. *Escola catalana* (vol. 44, núm. 406, pàg. 41-47).
- Bonada, Lluís (2010). “Evito fer sang en els aspectes negatius de la llengua, per no crear desànim”. *El Temps* (núm. 1377, pàg. 73-74).
- Bonada, Lluís (1994, 21 de febrer). “El desordre sintàctic”. *El Temps* (núm. 505, pàg. 87).
- Cortadellas, Xavier (2009, 14 d’agost). “El lingüista fervent”. *Presència* (pàg.14-18). [Data de consulta: 5 de maig 2013]. <<http://dipdig.cultura.gencat.cat/premsa/2009/09080151-30121-86691847.PDF>>
- Caranach, Joan-Anton (1990, 30 de gener). “La Precària existència de la llengua catalana”. *La Vanguardia. Cultura* (pàg. 11-15).
- Casals, Daniel (2003, 2 de febrer). “Una gramàtica catalana per al segle XXI”. *El 3 de Vuit* (pàg. 79-81).
- Dilla, Xavier (2002, 5 de juny). “Llibres”. *El Periódico* (pàg. 26-27).
- Domínguez, Lourdes (2002, 16 de juny). *Avui* (pàg. 52-53).
- Enquesta (1997, novembre). “Enquesta: Acadèmies sí, acadèmies no”. *Lletra de Canvi* (núm. 1, pàg. 12-15). A: Pere Calders. Col·lecció Són notícia.
- Geli, Carles (2009, 18 de juny). “Qui insulta Montilla pel seu català és un desgraciat”. *El País. Quadern* (núm. 1310, pàg. 6). [Data de consulta: 22 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/elpais/pais090618\\_03.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/elpais/pais090618_03.pdf)>

<sup>7</sup> Poema d’homenatge a Joan Solà.

- Guerrero, Manuel (2002, 26 de juny). “Fabra, Coromines y Chomsky son mis grandes referentes”. *La Vanguardia. Culturas* (núm. 2, pàg. 6).
- Llavina, Jordi (2010, febrer). “Entrevista a Joan Solà: «M'estimo més els carrers plens de català fet malbé que totes les gramàtiques i diccionaris de la llengua»”. *Caràcters* (núm. 50, pàg. 4-6).
- Llompart, Ignasi (1990, febrer). “Joan Solà: Les llengües literàries s'alimenten d'elles mateixes”. *Lletra de canvi* (núm. 26, pàg. 23-26).
- Massot i Muntaner, Josep (1970). “Col·loqui Internacional sobre el català”. *Serra d'Or* (núm. 127, pàg. 43-44).
- Muñoz i Lloret, Josep M. (2003). “Joan Solà: El nostre Estat no és nostre: és un Estat contra nosaltres”. *L'Avenç* (núm. 281, pàg. 20-25).
- Mestres, Albert (2000). “Llengua i ètica. Entrevista a Joan Solà”. *El contemporani* (núm. 21, pàg. 21-22).
- Obiols, Isabel; Puntí, Jordi (2000, 6 de gener). “Cinc llibres del segle”. *El País. Quadern* (núm. 865, pàg. 1-3).
- Pàmies, Sergi (2002, 4 de juny). “Als quatre directors de la *Gcc* al ‘Quadern’ d’*El País*” (pàg. 1-3).
- Puntí Mònica (2009, setembre). “Joan Solà: «Aquest país és molt potent, però aquesta potència se'ns en pot anar en orris»”. Diari *Anoia*. [Data de consulta: 20 de setembre de 2013].  
<<http://www.anoiadiari.cat/noticia/8575/joan-sola-aquest-pais-es-molt-potent-pero-aquesta-potencia-se-ns-en-pot-anar-en-orris>>
- Sánchez, Ángel (2002, 8 de juliol). “Joan Solà”. [secció *El retrat*]. *El Periódico* (pàg. 4).
- Sense signar (2005, setembre). “Joan Solà imparteix la lliçó d'inici del nou curs”. *Revista de la Universitat de Girona* (núm. 33). [Data de consulta: 20 de setembre de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/cerquesguiades/Sola/materials/launiversitat33\\_29.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/cerquesguiades/Sola/materials/launiversitat33_29.pdf)>
- Tedó, Xavi (2009). “Joan Solà, lingüista: Se'ns estan burlant com a poble i els Polítics ho accepten”. *L'Esclatxa* (pàg. 6-8). [Data de consulta: 20 de novembre de 2013].  
<<http://www.cal.cat/backend/upload/esclatxa/document/0wug+xuu7tyyaonfdlshw==.pdf>>
- Trigo, Xulio Ricardo (1990, 5 de febrer). “Solà i Pujol: una qüestió de punts i comes”. *El Temps* (pàg. 64-65).
- Tubau, Ivan (1990). “El Català que ara es parla : Llengua i periodisme a la ràdio i la televisió”. A: Col·lecció Biblioteca Empúries 4.
- Vidal, Pau (2002, 4 de juliol). “En aquesta gramàtica no hi ha una línia amb barretina”. *El País. Quadern* (núm. 984, pàg. 1-3).

## **5.5. ARTICLES, ESTUDIS I RESSENYES SOBRE LES OBRES DE SOLÀ COM A AUTOR, COAUTOR O DIRECTOR**

**Ressenyes i notícies sobre L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge i Joan Coromines com a exemple:**

- Badia i Margarit, Antoni M. (2000). “Joan Coromines, entre el mito y la crítica: sobre «L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge», de Joan Solà”. *Saber leer* (núm. 133, pàg. 6a-7d).
- Bonet, Sebastià (2000). “Ferrer i Costa, Josep / Pujadas i Marquès, Joan (ed.) (1995): ‘Joan Coromines, 90 anys’. Ferrer i Costa, Josep / Pujadas i Marquès, Joan (ed.) (1997): ‘Àlbum de Joan Coromines’”. *Estudis Romànics* (núm. 22, pàg. 260-266).<sup>8</sup> [Data de consulta: 5 de maig 2013].  
<<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000008/00000059.pdf>>
- Bruguera, Jordi (2001). “Solà, Joan (ed.) (1999): “L'obra de Joan Coromines”. *Estudis Romànics* (núm. 23, pàg. 336-338).<sup>9</sup> [Data de consulta: 19 de maig 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/Estudis/article/view/237546/319806>>
- Duarte, Carles; Coromines, Albert i altres (1990). “Joan Coromines: Premio Nacional de las Letras Españolas 1989”. A: Col·lecció Àmbitos Literarios. Premios Nacionales de las Letras Españolas 6.
- Feliu, Francesc (2007). “El centenari de Joan Coromines”. *Llengua & Literatura* (núm. 18, pàg. 703-704). [Data de consulta: 19 de maig 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/174964/227315>>
- Ferrer i Costa, Joan (Ed.); Pujadas i Marquès, Joan (Ed.). “Joan Coromines 90 anys”. Volum d'homenatge.
- Gargallo Gil, José Enrique (2010). “Badia, Antoni M.; Solà (eds.) (2006): ‘Joan Coromines, vida y obra’. Amb la col·laboració d'Ernest Rusinés”. *Estudis Romànics* (vol. 32, pàg. 436-443).<sup>10</sup> [Data de consulta: 19 de maig 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/246914/330796>>
- Holtus, G. (2000). “Joan Sola (ed.), amb la col·laboració de Narcís Garolera / Ernest Rusines / Antoni Tobella, «L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge». *Zeitschrift fur romanische philologie* (vol. 116, núm. 4, pàg. 689).
- L'Avenç (2008, juny). “Antoni M. Badia i Margarit, Joan Solà (eds.) «Joan Coromines, vida y obra». *L'Avenç* (núm. 336, pàg. 69).
- Rabella, Joan Anton (2000). “L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge”. *Llengua & Literatura* (pàg. 523-531). [Data de consulta: 20 de maig 2013].  
<<http://raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/151201/203101>>
- Turull, Albert. “Joan Coromines i el Pirineu”. *Nabius. Dossiers de cultura pirinenca* (pàg. 269-284).

<sup>8</sup> Exposa les col·laboracions del volum de 1995 (Joseph Gulsoy, Joan Ferrer, Joan Solà, Antoni Ferrando, Josep Mascaró, Garolera, etc.), i les aportacions dels autors a tots dos volums (Joan Pujadas, Josep Ferrer i Costa, Carles Duarte i Àlvar Maduell) i en fa una crítica comparativa.

<sup>9</sup> La ressenya presenta l'obra-homenatge de Solà a Coromines a partir de la recopilació d'un seguit de conferències que tracten diferents aspectes de la seva obra científica en l'àmbit de la filologia romànica i catalana. El llibre recull també una bibliografia exhaustiva.

<sup>10</sup> Estudi historiogràfic complet dels textos, continguts i referències que podem trobar a l'edició de 2006.

- Wittlin, Curt (1999). “Solà, Joan, ed. «L'obra de Joan Coromines»”. *Catalan Review* (vol. 13, núm. 1-2, pàg. 344-345).

**Recensions i notícies sobre les *Obres Completes de Pompeu Fabra* (amb la col·laboració de Jordi Mir), *Pompeu Fabra: vida i obra* (amb Jordi Ginebra) i *L'obra de Pompeu Fabra*:**

- Badia i Cardús, Montserrat (2006). “Presentació de les obres completes de Pompeu Fabra”. *Estudis Romànics* (vol. 28, pàg. 537-539). [Data de consulta: 20 de maig 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/223279/304083>>
- Beltran, Guillem (2009, gener). “Un cop més Pompeu Fabra”. *Serra d'Or* (núm. 589, pàg. 76-77).
- Bonada, Lluís (2008, 5 de febrer). “La reedició del Fabra rescata quatre fascicles d'un diccionari del IEC avortat, obra també de Fabra”. *El Temps* (núm. 1234, pàg. 81).
- Bonada, Lluís (2008, 29 de juliol). “Una nova biografia de Fabra acompanya l'edició revisada de la gramàtica pòstuma del Mestre”. *El Temps* (núm. 1259, pàg. 67).
- Bonada, Lluís (2008, 12 d'agost). “Informe sobre la llengua catalana del segle XX”. *El Temps* (núm. 1261, pàg. 70).
- Bonada, Lluís (2011, 20 de setembre). “Primera edició completa de les mítiques ‘Converses filològiques’ de Pompeu Fabra”. *El Temps* (núm. 1423, pàg. 69).
- Bonada, Lluís (2011, 27 de setembre). “Res, cap, gens i mai”. *El Temps* (núm. 1424, pàg. 70).
- Bonada, Lluís (2013, 2 de juliol). “El civisme de Fabra”. *El Temps* (núm. 1516, pàg. 49-51).
- Bonada, Lluís (2013, 9 de juliol). “Un oblit fabrià”. *El Temps* (núm. 1517, pàg. 56).
- Fité, Ricard (1991, 16 de març). “L'obra de Joan Solà”. *Avui Cultura* (pàg. 4).<sup>11</sup>
- Geli, Carles (2013, 6 de juny). “L'última obra de Pompeu Fabra”. *El País. Quadern* (núm. 148, pàg. 1-3).<sup>12</sup> [Data de consulta: 5 de maig 2013].  
<[http://caa.elpais.com/caa/2013/06/05/quadern/1370464126\\_807866.html](http://caa.elpais.com/caa/2013/06/05/quadern/1370464126_807866.html)>
- Ginebra, Jordi (2013, 6 de juny). “‘Obres completes’ pel canvi”. *El País. Quadern* (núm. 1487, pàg. 3). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://caa.elpais.com/caa/2013/06/05/quadern/1370466437\\_551845.html](http://caa.elpais.com/caa/2013/06/05/quadern/1370466437_551845.html)>
- Gregori i Gomis, Alfons (2002). “Pompeu Fabra, el seny homenatjat”. *Llengua & Literatura* (núm. 13, pàg. 367-374)<sup>13</sup>. [Data de consulta: 19 de maig 2013].  
<<http://raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/151245/257460>>
- Iglésias, Narcís (2010). “Jordi Ginebra i Joan Solà: «Pompeu Fabra: vida obra»”. *Llengua & Literatura* (núm. 21, pàg. 440-450).<sup>14</sup>

<sup>11</sup> Repàs dels estudis de Joan Solà, entre els quals esmenta *L'obra de Pompeu Fabra* (1987).

<sup>12</sup> Sobre les publicacions de l'IEC de les *Obres Completes de Pompeu Fabra* i l'accés a Internet de les seves mítiques “fitxes” de treball.

<sup>13</sup> Estudi generat a partir del Simposi Pompeu Fabra organitzat per l'IEC (1998) i el Col·loqui Internacional “La Lingüística de Pompeu Fabra” organitzat pel departament de filologia catalana de la Universitat Rovira i Virgili (1998).

- Isidor, Marí (2013, 28 de juny). “Arribem a la culminació”. *Avui Cultura* (pàg. 6-7).<sup>15</sup> [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2013/avui\\_a2013m6d28p6scultura](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2013/avui_a2013m6d28p6scultura)>  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/243929/326709>>
- Mallafrè, Joaquim (2007). “Pompeu Fabra (2005): «Obres completes», vol.1: ‘Gramàtiques de 1891, 1898, 1912’. A cura de Jordi Mir i Joan Solà. Barcelona: Institut d’estudis Catalans, ECSA- Edicions 62; València: Edicions 3 i 4; Palma: Editorial Moll”. *Estudis Romànics* (vol. 29, pàg. 452-461).<sup>16</sup> [Data de consulta: 19 de maig 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/177519/229889>>
- Martí i Castell, Joan (2005, setembre). “Les ‘Obres completes’ de Pompeu Fabra, un deute al Mestre i un servei al país”. *Serra d’Or* (núm. 549, pàg. 31-34).
- Massot i Muntaner, Josep (2012, novembre). “L’epistolari de Pompeu Fabra”. *Serra d’Or* (núm. 635, pàg. 77-78).
- Mir, Jordi (2008, setembre). “Edició de les ‘Obres completes’ de Pompeu Fabra”. *Serra d’Or* (núm. 285, pàg. 18-19).
- Nopca, Jordi (2013, 8 de juny). “Els que ens volen anihilar són incapaços”. *Ara. Ara llegim* (pàg. 44).<sup>17</sup> [Data de consulta: 23 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/ara/2013/ara\\_a2013m6d8p44sarallegim.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/ara/2013/ara_a2013m6d8p44sarallegim.pdf)>
- Paloma, David (2008, 16-22 d’octubre). “Seixanta anys després”. *Presència* (núm. 1925, pàg. 38).
- Paloma, David (2008, 24-30 d’octubre). “La reedició definitiva”. *Presència* (núm. 1913, pàg. 34).
- Paloma, David (2011, 11-18 d’agost). “Les converses fixades”. *Presència* (núm. 2059, pàg. 38). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2011/presencia\\_a2011m8d12p38n2059](http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2011/presencia_a2011m8d12p38n2059)>
- Paloma, David (2011, 21-27 d’octubre). “La reedició definitiva”. *Presència* (núm. 2069, pàg. 37). [Data de consulta: 23 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2011/presencia\\_a2011m10d21p37n2069](http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2011/presencia_a2011m10d21p37n2069)>
- Paloma, David (2012, 18 de setembre). “Cartes, postals i exercicis”. *Avui Cultura*. (Pàg. 10).<sup>18</sup> [Data de consulta: 23 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2012/avui\\_a2012m9d28p10scultura](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2012/avui_a2012m9d28p10scultura)>

---

<sup>14</sup> Ressenya de la tercera edició (2007).

<sup>15</sup> Comentari de l’obra per David Paloma i Isidor Marí.

<sup>16</sup> Descripció del primer volum de les *Obres Completes de Pompeu Fabra*. Concretament, fa un estudi de les gramàtiques de 1891, 1898 i 1912.

<sup>17</sup> Entrevista a Joan Mir després de presentar el novè i últim volum de l’obra completa de Pompeu Fabra; edició conjunta amb Joan Solà.

<sup>18</sup> A propòsit de la publicació del vuitè volum de les *Obres Completes de Pompeu Fabra* a cura de Joan Solà i Jordi Mir.

- Paloma, David (2013, 15 de novembre). “Les cartes de Fabra”. *Avui Cultura*. (Pàg. 7).<sup>19</sup> [Data de consulta: 23 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2013/avui\\_a2013m11d15p7scultura](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2013/avui_a2013m11d15p7scultura)>
- Rofes Moliner, Xavier (2009). “Pompeu Fabra: vida i obra”. *Llengua i Ús* (núm. 44, pàg. 110-117). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/130162/179600>>
- Sabater i Siches, Ernest (1988, octubre). “L'obra de Pompeu Fabra”. *Escola Catalana* (núm. 251, pàg. 251).

**Recensions sobre *Parlem-ne. Converses lingüístiques, La llengua, una convenció dialèctica* i Joan Solà. *L'última lliçó. Parlaments polítics i acadèmics*:**

- Bartomeu, Fiol (2011, 4 de juny). “‘L'última lliçó’ de Joan Solà”. *dBalears. L'Espira* (pàg. 6).<sup>20</sup> [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/dbalears/2011/dbalears\\_a2011m6d4n508p6sespira](http://www.traces.uab.es/tracesbd/dbalears/2011/dbalears_a2011m6d4n508p6sespira)>
- Llorca, Fina (2000). “Joan Solà, ‘Parlem-ne. Converses lingüístiques’”. *Revista de Filologia Romànica* (núm. 17, pàg. 411-415).<sup>21</sup> [Data de consulta: 23 de maig 2013].  
<<http://revistas.ucm.es/index.php/rfrm/article/view/rfrm0000110411a/11307>>
- Paloma, David (2011, 21-27 d'octubre). “Un any després”. *Presència* (núm. 2069, pàg. 37). [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2011/presencia\\_a2011m10d21p37n2069](http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2011/presencia_a2011m10d21p37n2069)>
- Tudela, Joan (1994). “Joan Solà. *La llengua una convenció dialèctica*”. *Revista de Llengua i Dret* (núm. 21, pàg. 202).<sup>22</sup>

**Ressenyes sobre el *Tractat de puntuació* (en col·laboració amb Josep M. Pujol):**

<sup>19</sup> David Paloma ressenya el vuitè volum de les *Obres Completes de Pompeu Fabra* que conté l'epistolari i *el Curs de Llengua catalana per correspondència* que Fabra va dur a terme el 1948.

<sup>20</sup> La ressenya esmenta l'obra *Joan Solà. L'última lliçó. Parlaments polítics i acadèmics*; recull dels darrers textos de Solà des de mitjan 2009.

<sup>21</sup>Fina Llorca, en aquesta ressenya, fa una descripció general dels temes que tracten un recull de 140 articles de Solà apareguts al *Diari Barcelona* i a l'*Avui* entre 1990 i 1997. Hi destaca la qüestions relacionades amb la sintaxi i els problemes que plantegen a partir de l'observació de la llengua viva tal com Solà sempre va defensar. Esmenta temes que són tractats a les *Converses* com ara l'autoritat en matèria lingüística, la responsabilitat dels professionals, la funció de les institucions, etc. Ens ho il·lustra amb alguns exemples i qüestions relacionades amb la normativa lingüística tot citant les paraules de Solà. Finalment, Llorca exposa la seva opinió sobre la responsabilitat lingüística i la necessitat d'arribar a un consens, així com la prioritat de parlar-ne a partir de l'experiència dels parlants.

<sup>22</sup> Un discurs sobre l'estructura del llibre i les idees de Solà com a articulista. La recensió descriu breument l'obra, que és una recopilació d'articles on l'autor reflexiona sobre la llengua i tot el que l'envolta. Són articles d'opinió que es van presentar en diferents publicacions de premsa (*El Món*, el *Diari de Barcelona*, l'*Avui*).



- Bargalló Valls, Josep (1990, 24 de febrer). “La Garantia de la solidesa intel·lectual: Es tanca una assignatura pendent de la normativa”. *Avui Cultura* (pàg. 8).
- Butiñà Jiménez, Julia (2010). “Joan Solà”. *Revista de llengües i literatures catalana, gallega y vasca* (núm. 15, pàg. 19-27).
- Castells-Cambray, Jordi (1991). “Solà, Joan i Pujol, Josep M.: *Tractat de puntuació*. Barcelona: Ed. Columna, 1989”. *Revista de Filologia Románica* (núm. 8, pàg. 372-374).<sup>23</sup> [Data de consulta: 23 de maig 2013]. <<http://revistas.ucm.es/index.php/RFRM/article/view/RFRM9191120372A/12819>>
- Izquierdo, Oriol (1990). “Divertit, oportú”. *Lletra de canvi* (núm. 29, pàg. 46).
- Marí, Isidor (2013, 28 de juny). “Arribem a la culminació”. *Avui Cultura* (pàg. 6-7). [Data de consulta: 22 de maig 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avuEstudis sobre i/2013/avui\\_a2013m6d28p6scultura](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avuEstudis sobre i/2013/avui_a2013m6d28p6scultura)>
- Llavina, Jordi (1990, 30 de gener). “Amb tots els punts i comes”. *La Vanguardia. Cultura* (pàg. 12).
- Llavina, Jordi (1990, 22 de gener). “Amb tots els punts i comes”. *El Temps* (pàg. 71).
- Nogué, Neus; Fargas, F. Xavier (1998). “Les puntuacions possibles”. *Llengua i Ús* (núm. 11, pàg. 20-34). [Data de consulta: 5 de setembre de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129831/179266>>
- Parcerisas, Francesc (1990, 22 de març). “Punts sobre les is”. *El País. Quadern* (pàg. 5).
- Sanahuja, Eduard (1991, maig; juliol-agost-setembre). “Sobre puntuació (1 i 2)”. *Escola Catalana* (núm. 280; 282, pàg. 5-7; 7-10).
- Sense signar (1990, maig). “Joan Solà, Josep M. Pujol: ‘Tractat de puntuació’”. *COM ensenyar català als adults* (núm. 21, pàg. 43-44).
- Trigo, Xulio Ricardo (1990, 5 de febrer). “Solà i Pujol: una qüestió de punts i comes”. *El Temps* (pàg. 64-65).

**Ressenyes i notícies sobre *Història de la lingüística catalana, 1775-1900, Episodis d'història de la llengua catalana* i l'obra *Història de les idees lingüístiques als Països Catalans* (amb la col·laboració de Pere Marcet):**

- Aramon i Serra, Ramon (1973). “Problèmes d'histoire de la langue catalane”. *La Linguistique Catalane* (pàg. 27-80).
- Badia i Margarit, Antoni M. (1973). “Phonétique et phonologie catalanes”. *La Linguistique Catalane* (pàg. 115-179).
- Bonada, Lluís (1992, 3 d'agost). “Joan Solà: La llengua ens serveix de coixí de llàgrimes d'altres tipus de problemes”. *El Temps* (núm. 424, pàg. 94).
- Iglésias, Narcís (1998). “Joan Solà i P. Marcet i Salom. ‘Història de la lingüística catalana: 1775-1900: Repertori crític’”. *Revista de Filologia Románica* (núm. 9, pàg. 297-300).<sup>24</sup> [Data de consulta: 24 de maig 2013].

<sup>23</sup> El tema de la puntuació Solà ja l'havia tractat a *L'entorn de la llengua* (1976).

<[http://www.academia.edu/2980874/Joan\\_Sola\\_y\\_P.\\_Marcet\\_i\\_Salom\\_Historia\\_de\\_la\\_linguistica\\_catalana\\_1775-1900\\_Repertori\\_critic](http://www.academia.edu/2980874/Joan_Sola_y_P._Marcet_i_Salom_Historia_de_la_linguistica_catalana_1775-1900_Repertori_critic)>

- Massot i Muntaner, Josep (1999). “Marcet i Salom, Pere i Solà, Joan: ‘Història de la lingüística catalana 1775-1900. Un repertori crític’”. *Llengua & Literatura* (núm. 10, pàg. 521-533). [Data de consulta: 19 de maig 2013].  
<<http://raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/151186/203086>>
- Mondéjar, José (2002). “Marcet i Salom, Pere; Solà, Joan (1998), ‘Història de la lingüística catalana 1775-1900. Repertori crític’”. *Estudis Romànics* (vol. 24, pàg. 274-277).<sup>25</sup> [Data de consulta: 17 de maig 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/237663/319923>>
- Romà, Montse (1983, juny). “Primer número de ‘A Sol Post’”. *Avui Cultura* (pàg. 11).
- Sancho, Sánchez, J. Luís. “Solà Joan: episodis de llengua catalana”. *Revista de Filologia Romànica* (núm. 9, pàg. 297-300).<sup>26</sup> [Data de consulta: 22 de maig 2013].  
<<http://revistas.ucm.es/index.php/RFRM/article/view/RFRM9292110297A/12637>>
- Vila, Pep (1999, gener). “Pere Marcet i Joan Solà. ‘Història de la lingüística catalana 1775-1900. Repertori crític’”. *Revista de Catalunya* (núm. 136, pàg. 137-140).
- Wittlin, Curt (1998). “Marcet i Salom, Pere, and Joan Solà. ‘Història de la lingüística catalana, 1775-1900: Repertori crític’”. *Catalan Review* (vol. 12, pàg. 139-141).
- Wittlin, Curt (1996, desembre). “Contra el multilingüisme burocràtic, inútil i irritant”. *Revista de Catalunya* (núm. 113, pàg. 15-31).

**Sobre Ortotipografia. Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic (en col·laboració amb J.M. Pujol) i Sintaxi generativa catalana (en col·laboració amb Sebastià Bonet):**

- Alonso-Cortés, Ángel (1989). “Sebastià Bonet i Joan Solà: Sintaxi generativa catalana”. *Revista de Filologia Romànica* (núm. 6, pàg. 374-376).<sup>27</sup> [Data de consulta: 26 de maig 2013].  
<<http://revistas.ucm.es/index.php/RFRM/article/view/RFRM8989110374A/13021>>
- Anònim o sense signar (1995). “Pujol, Josep Maria; Solà, Joan: ‘Ortotipografia. Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic’”. *Butlletí. Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya* (núm. 90, pàg.78-79).

---

<sup>24</sup> Presentació, descripció i valoració comentada -en forma d'estudi- sobre el contingut de l'extensa obra d'història de la lingüística catalana.

<sup>25</sup> Característiques tècniques, organització i criteris per a la recopilació bibliogràfica que es van dur a terme per bastir l'obra.

<sup>26</sup> En aquest estudi, Sancho defineix l'estructura de l'obra de Solà. El mateix autor la va definir amb “vuits treballs de la història interna i externa de la llengua” (pàg. 7).

<sup>27</sup> Treball descriptiu del llibre *Sintaxi generativa catalana*. Angel Alonso-Cortés destaca alguns aspectes com la tesi de Jackendoff pel que fa a l'estudi de l'estructura de la sintaxi catalana, i la comparació de la sintaxi romànica per a determinar l'estructura en llengües concretes, etc.

- Domingo i Palau, Anna (1995). “Ortotipografia. Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic”. *Llengua i Ús* (núm. 2, pàg. 69-70). [Data de consulta: 19 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129260/178379>>
- Fargas, F. Xavier; Nogué, Neus (1998). “Les puntuacions possibles”. *Llengua i Ús* (núm. 11, pàg. 20-34). [Data de consulta: 19 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129831/179266>>
- Wheeler, Max W. (1988-1989). “Set Manuals de llengua catalana”. *Llengua & Literatura* (núm. 3, pàg. 543-546).

***Lingüística i normativa i Gramàtica i lexicografia catalanes: síntesi històrica (en col·laboració amb Albert Rico):***

- Anònim (1995). Rico, Alberto, i Solà, Joan: “Gramàtica i lexicografia catalanes: Síntesi històrica”. *Butlletí. Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya* (núm. 94, pàg. 74-75).
- Beti Gimeno, Lluís (1997, juliol-setembre). “Gramàtica i lexicografia catalanes: Síntesi històrica”. *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* (vol. LXXIII, núm. 1, pàg. 451-452).
- Gimeno Betí, Lluís (1997, juliol-setembre). “Gramàtica i lexicografia catalanes: Síntesi històrica”. *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* (núm. 1023, pàg. 451-452).
- Massot i Muntaner, Josep (1973, desembre). “Estudis recents sobre llengua i literatura catalanes”. *Serra d'Or* (núm. 171, pàg. 91-92).
- Wittlin, Curt (1995). “Albert Rico / Joan Solà, ‘Gramàtica i lexicografia catalanes: Síntesi històrica’”. *Catalan Review* (vol. 9, pàg. 237-238).
- Vilà i Comajoan, Carme (1992, desembre). “Joan Solà (ed.): ‘Sobre lexicografia catalana actual’”. *Revista de Catalunya* (núm. 69, pàg. 143-145).
- Wittlin, Curt (1995), “Albert Rico / Joan Solà, ‘Gramàtica i lexicografia catalanes: Síntesi històrica’”. *Catalan Review* (vol. 9, núm. 1, pàg. 237-238).

***Sobre Lexicografia catalana actual:***

- Bonada, Lluís (1992, 3 d'agost). “Joan Solà: «La llengua ens serveix de coixí de llàgrimes d'altres tipus de problemes»”. *El Temps* (núm. 424, pàg. 94).
- Vilà Comajoan, Carme (1992, desembre). “Joan Solà (ed.): ‘Sobre lexicografia catalana actual’”. *Revista de Catalunya* (núm. 69, pàg. 143-145).

***Ressenyes i notícies a l'entorn de la Gramàtica del català contemporani:***

- Abril Español, Joan (2007, Juliol). “¿Tres qüestions de sintaxi estigmatitzades?”. *Revista del Col·legi* (núm. 128, pàg. 100-111).<sup>28</sup> [Data de consulta: 24 de maig de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/revistadelcollegi/2007/revistadelcollegi\\_a2007m7n128p100](http://www.traces.uab.es/tracesbd/revistadelcollegi/2007/revistadelcollegi_a2007m7n128p100)>
- Bladas, Òscar (2004). “Joan Solà, Maria Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (coord.), ‘Gramàtica del català contemporani’”. *Els Marges* (núm. 73, pàg. 117-120). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/141869/193376>>
- Bartra, Anna; Cabré Monné, Teresa (2003, gener). “Què sabem de gramàtica catalana? Altres reflexions sobre la GCC”. *Serra d'Or* (núm. 517, pàg. 73-75).
- Camps i Giralt, Oriol (2003). “La presentació de la ‘Gramàtica del Català Contemporani’: El que fem els lingüistes és sistematitzar les intuïcions”. *Estudis Romànics* (vol. 25, pàg. 458-459). [20 de maig de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/253806/340592>>
- Cerdà i Massó, Ramon (2004). “Solà, Joan et al. (comps.) (2002): ‘Gramàtica del català contemporani’”. *Estudis Romànics* (vol. 26, pàg. 330-335).<sup>29</sup> [Data de consulta: 20 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/237801/320061>>
- Contreras, Joan Miquel; Mateu, Jaume; Pons, Clàudia (2004). Joan Solà; Maria-Rosa Lloret; Joan Mascaró; Manuel Pérez Saldanya (Hrsg.): ‘Gramàtica del català contemporani’. Barcelona. *Llengua & Literatura*. (núm. 15, pàg. 523-556).<sup>30</sup> [21 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/151290/203190>>
- Corbera, Jaume (2011, 15 d’octubre). “Interrogació i admiració (i III)”. *D’Balears. L’Espira* (núm. 523, pàg. 6). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/dbalears/2011/dbalears\\_a2011m10d15n523p6sespira](http://www.traces.uab.es/tracesbd/dbalears/2011/dbalears_a2011m10d15n523p6sespira)>
- Decesaris, Janet Ann (2002, 21 de novembre). “Una eina formidable per als professionals”. *Avui Cultura* (pàg. 5). [23 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av00559.pdf>>
- Fargas, F. Xavier; Nogué, Neus (2002). “Gramàtica del català contemporani”. *Llengua i Ús* (núm. 25, pàg. 74-76). [Data de consulta: 23 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/128709/177447>>
- Gallego, Àngel J. (2009). “Sobre la importància de la descripció gramatical. Quarta edició de la ‘Gramàtica del Català Contemporani’”. *Llengua & Literatura* (núm. 20, pàg. 354-356).<sup>31</sup> [Data de consulta: 23 de maig de 2013].

---

<sup>28</sup> Article sobre l’estudi dels temporals, els locatius i l’article en català, que pren com a fonts científiques de legitimació de les argumentacions les obres de sintaxi de Joan Solà i les gramàtiques d’Antoni Maria Badia i Margarit i Pompeu Fabra.

<sup>29</sup> Ressenya sobre els treballs dedicats a la Fonètica i Fonologia en l’obra general de la *Gramàtica del català Contemporani*.

<sup>30</sup> Descripció detallada de l’estructura de la *Gramàtica del català Contemporani*.

<sup>31</sup> Estudi sobre la descripció gramatical de la quarta edició de la *Gramàtica del català Contemporani*.

- <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/212209/282400>>
- Lleó, Conxita (2004). “Solà, Joan et al. (2002): «Gramàtica del català contemporani»”. *Estudis Romànics* (vol. 26, pàg. 339-349).<sup>32</sup> [23 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/237803/320063>>
  - Lluís, Joan Lluís (2012, 21-27 de desembre). “Feu quelcom per “quelcom”...”. *Presència* (núm. 2130, pàg. 22). [Data de consulta: 9 de maig de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2012/presencia\\_a2012m12d21p22n2130.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/presencia/2012/presencia_a2012m12d21p22n2130.pdf)>
  - Marí, Isidor (2010). “La nova gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans”. *Llengua i Ús* (núm. 49, pàg. 18-26).<sup>33</sup>
  - Montoya Abad, Brauli (2004). “Presentació de la ‘Gramàtica del Català Contemporani’ a Alacant”. *Estudis Romànics* (vol. 26, pàg. 447-448).<sup>34</sup> [Data de consulta: 23 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/237727/319987>>
  - Montserrat i Buendia, Sandra (2004). “Joan Solà, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (dirs.), ‘Gramàtica del català contemporani’”. *Caplletra* (núm. 36, pàg. 265-277). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<[http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/jlv/35751622336249617422202/210353\\_0007.pdf](http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/jlv/35751622336249617422202/210353_0007.pdf)>
  - Paloma, David (2012, 26 d'octubre). “Una de bona”. *Avui Cultura* (pàg. 12) [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2012/avui\\_a2012m10d26p12scultura](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/2012/avui_a2012m10d26p12scultura)>
  - Pérez Saldanya, Manuel; Rigau, Gemma (2010). “Entre dues gramàtiques: de la descripció a la prescripció”. A: *Joan Solà: 10 textos d'homenatge* (pàg. 219-238). Barcelona: Empúries.
  - Pons i Griera, Lúdia (2004). “II: Morfologia”. *Estudis Romànics* (vol. 26, pàg. 335-338).<sup>35</sup> [22 de maig de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/237802/320062>>
  - Radatz, Hans-Ingo (2004). “Joan Solà; Maria-Rosa Lloret; Joan Mascaró; Manuel Pérez Saldanya (Hrsg.): ‘Gramàtica del català contemporani’”. *Zeitschrift für Katalanistik* (vol. 17, pàg. 252-256). [Data de consulta: 29 de maig de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/zfk/2004/zfk\\_a2004v17p252.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/zfk/2004/zfk_a2004v17p252.pdf)>
  - Ramos i Alfajarín, Joan-Rafael (2002, 21 de novembre). “Un gran esforç que ha valgut la pena”. *Avui Cultura* (pàg. 4a-e). [Data de consulta: 29 de maig de 2013].  
<<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av00558.pdf>>

<sup>32</sup> Estudi adreçat a la descripció de l'apartat de sintaxi dels volums II i III de la *Gramàtica del català Contemporani*.

<sup>33</sup> Es tracta d'una ressenya sobre la nova gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquest projecte va ser dut a terme per diferents col·laboradors en d'altres Joan Solà, Gemma Rigau i Manuel Pérez Saldanya.

<sup>34</sup> Hi destaca la descripció que Solà fa de la modèlica gramàtica catalana -en una llengua i cultura com la nostra- tant pel que fa als aspectes quantitius (col·laboradors que han intervingut en la seva creació) com a la qualitat i als aspectes descriptius de l'obra: model de referència per a tots els estudiosos i professionals que treballen amb la llengua catalana.

<sup>35</sup> Ressenya sobre els treballs dedicats a la Morfologia en l'obra general de la *Gramàtica del català Contemporani*.

- Riera, Carles (2003, gener). “Joan Solà, lingüista”. *Serra d’Or* (núm. 517, pàg. 23 i 24).

**Recensions en publicacions periòdiques de caràcter informatiu a l’entorn de la Gramàtica de català contemporani:**

- Abril, Joan (2002, 17 de juny). “Gramàtica del català contemporani”. *El Punt* (pàg.17).
- Abril, Joan (2002, 23 de juliol). “Gramàtica del català contemporani”. *El Punt*. (pàg. 16).
- Branchadell, Albert (2002, 26 de juny). “La gramàtica de Solà”. *La Vanguardia. Culturas* (núm. 2, pàg. 5-6).
- Cabré, Jaume (2007, 11 de juliol). “Gramàtica del català contemporani”. *Avui* (pàg. 21a-d).
- Casals, Daniel (2003, 2 de febrer). “Una gramàtica catalana per al segle XXI”. *El 3 de Vuit* (pàg. 79-81).
- Clara-Simó, Isabel (2002, 19 de juliol). “Gramàtica”. *Avui* (pàg. 3).
- Comadira, Narcís (2002, 10 d’octubre). “Tarda d’octubre”. *Quadern d’El País* (pàg. 31).
- Decessaris, Janet (2002, 21 de novembre). “Una eina formidable per als professionals”. *Avui* (pàg. 5 a-c).
- Dilla, Xavier (2002, 5 de juliol). “Un altre ordre gramatical”. *El Periódico* (pàg. 26-27).
- Domínguez, Lourdes (2002, 16 de juny). “Joan Solà: «Una persona mitjanament culta entén aquesta gramàtica»”. *Avui* (pàg. 52-53).
- Duarte, Carles (2002, 3 de juliol). “El català d’avui”. *El Periódico* (pàg. ?).
- Ginebra, Jordi (2002, 23 de juliol). “Una radiografia de la llengua catalana”. *Avui* (pàg. 17a-d).
- Ginebra, Jordi (2010, novembre). “Bibliografia bàsica comentada”. *El País. Quadern* (núm. 1373, pàg. 3). [Data de consulta: 23 de maig de 2013].  
<[http://elpais.com/diario/2010/11/25/quaderncat/1290650188\\_850215.html#despiece1](http://elpais.com/diario/2010/11/25/quaderncat/1290650188_850215.html#despiece1)>
- Murgades (2002, 17 de juliol). “I la base del cim?”. *El Punt* (pàg. 60).
- Paloma, David (2002, 13-19 de setembre). “La gramàtica del consens”. *Presència* (pàg. 31).
- Palos, Santi (2002, 20 d’agost). “En las entrañas de la llengua catalana”. *Diari de Terrassa* (pàg. ?).
- Perea, Maria Pilar (2002, desembre). “Gramàtica descriptiva ‘versus’ gramàtica normativa”. *Enganxa’t* (pàg. 7-8).
- Piñol, Rosa Maria (2002, 18 de juny). “La llengua catalana dispone ya de su gran primera gran gramàtica descriptiva”. *La Vanguardia* (pàg. 41).
- Puig, Bernat (2002, 4 de juliol). “El concili Solà-Ruaix”. *Quadern d’El País* (pàg. 3).
- Serra, Marius (2002, 10 d’octubre). “Ge Ce Ce”. *Avui* (pàg. 7).
- Vidal, Pau (2002, 18 de juny). “Empúries publica en tres volumenes la ‘Gramàtica del català Contemporani’”. *El País* (pàg. 38).

**Estudis de sintaxi catalana, Sintaxi normativa: estat de la qüestió i Qüestions controvertides de sintaxi catalana:**

- Abril Español, Joan; Riera Gil, Elvira (1997). “L'ús dels possessius”. *Llengua i Ús* (núm. 10, pàg. 32-36). [Data de consulta: 22 de maig de 2013]  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129476/178860>>
- Argenter, Joan A. (1974, octubre). “Sobre l'estructura de la frase”. *Serra d'Or* (núm. 181, pàg. 89).
- Ballesta i Roig, Joan-Manuel (1990-1991). “Joan Solà: ‘Qüestions controvertides de sintaxi catalana’”. *Llengua & Literatura* (núm. 4, pàg. 552-554).
- Bonada, Lluís (1994, 21 de febrer). “El desordre sintàctic”. *El Temps* (núm. 505, pàg. 87).
- Bonet, Sebastià (1996). “Joan Solà: ‘Sintaxi normativa: estat de la qüestió’”. *Llengua & Literatura* (núm. 7, pàg. 533-535).<sup>36</sup> [Data de consulta: 24 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/220441/301224>>
- Cabré Monné, Teresa; Mateu i Fontanals, Jaume (1998). “Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català”. *Quaderns. Revista de Traducció* (núm. 2, pàg. 65-81). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://www.traces.uab.es/tracesbd/quaderns/qrt0010.pdf>>
- Casals, Daniel; Cervià, Consol (1999). “Aproximació al fenomen de la concordança del verb ‘haver-hi’”. *Llengua i Ús* (núm. 15, pàg. 11-21). [Data de consulta: 21 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129303/178542>>
- Comet, Maria Cinta (1995, juny). “Sintaxi. Normativa: estat de qüestió”. *Escola catalana* (núm. 321, pàg. 37-38).
- Costa Carreras, Joan (2000, desembre). “El concepte de "norma" en lingüística, sociolingüística i planificació lingüística”. *Els Marges* (núm. 68, pàg. 89- 105). [Data de consulta: 21 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/90692/156777>>
- Costa Carreras, Joan (1994). “Sintaxi normativa: estat de la qüestió”. *Llengua i Ús* (núm. 2, pàg. 39-40). [Data de consulta: 24 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129158/178234>>
- Dilla, Xavier (2002, 5 de juliol). “Un altre ordre gramatical”. *El Periódico de Catalunya. Llibres* (pàg. 26-27).
- Ginebra i Serrabou, Jordi (1989, maig). “Joan Solà: ‘Qüestions controvertides de sintaxi catalana’”. *Limits* (núm. 6, pàg. 107-111).

---

<sup>36</sup> A partir de la rellevància de la introducció de l'obra, Bonet va desgranant diferents aspectes com per exemple la necessitat que tenia Solà de revisar la normativa sintàctica catalana a partir de diferents justificacions. Altrament, esmenta la referència de la normativa gramatical o l'establiment d'un corpus oral semblant al que disposem en la llengua escrita. Segons Bonet “s'hi mostra un Solà més lúcid... autocrític” (Bonet, 1996, pàg. 533). Les argumentacions de Solà en aquesta obra inviten a reflexionar “sobre el caràcter relatiu i mòbil de la noció de solecisme” (Bonet, 1996, pàg. 534).

- Ginebra i Serrabou, Jordi (1996, octubre). “Les Preposicions ‘per’ i ‘per a’”. Comentaris a la proposta Coromines-Solà”. *Revista de Catalunya* (núm. 443, pàg. 20-32).
- Kailuweit, Rolf (2002). “Català heavy-català light: una problemàtica de la «lingüística de profans»”. *Zeitschrift für Katalanistik* (vol. 15, pàg. 169-182). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<[http://www.traces.uab.es/tracesbd/zfk/2002/zfk\\_a2002\\_15p169.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/zfk/2002/zfk_a2002_15p169.pdf)>
- Martí i Castell, Joan (1988-1989). “Lluís Payrató, ‘La interferència lingüística’”. *Llengua & Literatura* (núm. 3, pàg. 589-593).<sup>37</sup>
- Palmada Félez, Blanca; Melchor, Vicent de; Turull, Albert; Bañeres, Jordi (1992). “Catalan Studies. Language: Syntax, Semantics, and Pragmatic”. *The year's work in modern language studies* (192, pàg. 378-380).
- Ruaix i Vinyet, Josep (1990, març). “Resposta a J.M. Mestres”. *Escola catalana* (núm. 206, pàg. 41-42).
- Wheeler, Max W. (1989, octubre). “Joan Solà, ‘Qüestions controvertides de sintaxi catalana’”. *Bulletin of Hispanic Studies* (vol. 1016, núm. 4, pàg. 390).

**Ressenyes *Del català incorrecte al català correcte. Història dels criteris de correcció lingüística, Lingüística i Normativa i comentaris sobre el Llibre d'estil de la Caixa i el Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona:***

- Abril Español, Joan (1998). “Moltes qüestions ‘a’ tractar”. *Llengua i Ús* (núm. 11, pàg. 19).<sup>38</sup> [Data de consulta: 17 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/llenguaus/article/view/129601/179033>>
- Bargalló Valls, Josep (1991, 14 de febrer) “Reflexions al voltant de la llengua: Nous llibres d'Empúries sobre el problema lingüístic”. *Avui Cultura* (pàg. 7).
- Bonada, Lluís (2011, setembre). “Res, cap, gens i mai”. *El Temps* (núm. 1424, pàg. 70).
- Fargas, F. Xavier (1995). “Solà, Joan: ‘Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona’”. *Butlletí. Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya* (núm. 94, pàg. 69-70).
- Fargas, F. Xavier (2009). “La influència de Joan Solà en l'assessorament lingüístic”. *Llengua i Ús* (núm. 46, pàg. 13-20). [Data de consulta: 17 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/225954/307489>>
- Moll, Aina (1995). “Un utilíssim llibre d'estil”. *Línia Directa amb la campanya de Normalització Lingüística* (núm. VIII, pàg. 59-61).

<sup>37</sup> Es tracta d'un butlletí bibliogràfic en què apareixen ressenyes i notes crítiques. El pròleg del llibre de Payrató *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà* el va realitzar el seu company Joan Solà.

<sup>38</sup> Breu estudi sobre la construcció normativa “a”+ *infinitiu* que Solà ja comenta a l'article “Quantitat a pagar” a l'*Avui* el 31/10/1993.



- Navas, Maria (1998). “La terminologia en els llibres d'estil o com donar resposta als dubtes lèxics d'un col·lectiu professional”. *Llengua i Ús* (núm. 12, pàg. 10-16). [Data de consulta: 18 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129528/178943>>
- Secció d'Assessorament i Llenguatges d'Especialitat. Servei d'Assessorament Lingüístic. Direcció General de Política Lingüística. Generalitat de Catalunya (1995). “Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona”. *Llengua i Ús* (núm. 3, pàg. 64-66).<sup>39</sup> [Data de consulta: 19 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/129280/178536>>
- Subirana, Jaume (1991, 14 de febrer). “Norma viva”. *El País. Quadern* (núm. 437, pàg. 5).
- Vallverdú, Francesc (1978, febrer). “Reflexió sobre la correcció de llengua”. *Serra d'Or* (núm. 221, pàg. 45-46).
- Subirana, Jaume (1991, 14 de febrer). “Norma viva”. *El País. Quadern* (núm. 437, pàg. 5).

***La terminologia lingüística en l'ensenyament secundari. Propostes pràctiques (en col·laboració amb Jaume Macià Guilà) i l'obra Ensenyar llengua:***

- Branchadell, Albert (2003, 21 de maig). “Tan mal anda el catalan” *Avui Cultura* (pàg. 10). [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av00859.pdf>>
- Boix Vila, Magda (2001). “La terminologia lingüística”. *Llengua & Literatura* (núm. 12, pàg. 413-417). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/253921/340707>>
- Cabré, Jaume (2003, 1 d'abril). “Tu ets mestre”. *Avui* (pàg. 30-31).<sup>40</sup>
- Fité, Marcel (2005). “Macià Guilà; Solà, Joan; Bosch Rodoreda, Andreu; Brucart, Josep Maria, Camps, Anna; Cuenca, Maria Josep; Garcia, Castanyer, M. Teresa; Pérez Saldanya, Manuel; Vila Moreno, F. Xavier: ‘La terminologia lingüística en l'ensenyament secundari. Propostes pràctiques’”. *Estudis Romànics* (vol. 27, pàg. 412-416). [Data de consulta: 20 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/177354/229724>>
- Llinàs, Mireia ((2003, 15 de maig). “La ‘salut’ del català” *Avui Cultura* (pàg. 10).
- Muñoz, Josep Maria (2003, juny). “Joan Solà. El nostre Estat no és nostre: és un Estat contra nosaltres”. *L'Avenç* (núm. 281, pàg. 20-21; 23-24).
- Pagès i Jordà, Vicenç (2003, 23 de maig). “El principio del final”. *El Periódico de Catalunya* (pàg. 28).

<sup>39</sup> Descriu succintament la finalitat del llibre: els dubtes sobre l'ús normatiu i estàndard i l'objectiu d'aconseguir uniformitat en els aspectes més convencionals de la llengua (aspectes gramaticals, puntuació, minúscules, majúscules, abreviatures, tractaments protocol·laris...).

<sup>40</sup> Fa referència al llibre citat de Joan Solà i a la reivindicació del grup dels "imparables" d'escriure bé i en català.

- Perea, Maria Pilar (2002). “Jaume Macià Guilà, Joan Solà (ed.), ‘La terminologia lingüística en l'ensenyament secundari. Propostes pràctiques’”. *Caplletra* (núm. 33, pàg. 169-173).<sup>41</sup> [Data de consulta: 20 d'octubre de 2013].  
<<http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/jlv/02405010870140942976613/2103500003.pdf>>
- Pérez Saldanya, Manuel (2003). “Ensenyar la llengua”. *L'Espill* (núm.15, pàg. 213-216).
- Villalba, Xavier (2000, gener). “La terminologia lingüística en català”. *Revista de Catalunya* (núm. 147, pàg. 104-118).

#### Conferències, actes, col·loquis i simpòsium internacionals:

- Alegre, Montserrat; Bover i Font, August (2009). “Berlín 2007: «Visions catalanes». II Simposi Internacional de Catalanística”. *Llengua & Literatura* (núm. 20, pàg. 443-444). [Data de consulta: 19 de maig de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/212189/282380>>
- Aramon i Serra, Ramon (1973). “Problèmes d'histoire de la langue catalane”. *La Linguistique Catalane* (pàg. 27-80).<sup>42</sup>
- Badia, Lola; Rigau, Gemma (1977, maig) “Entorn dels tres primers volums d'Actes dels Col·loquis Internacionals de Llengua i Literatura Catalanes”. *Els Marges* (núm. 10, pàg. 97-105). [Data de consulta: 19 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/102934/157586>>
- Bover i Font, August; Torrent-Lenzen, Aina (2007). “Budapest 2006. XIVè Col·loqui Internacional de la Llengua i la Literatura Catalana”. *Llengua & Literatura* (núm. 17, pàg. 733-736). [Data de consulta: 20 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/174970/227321>>
- Cabré i Castellví, M. Teresa (1987). “Normalització terminològica”. A: *Actes de les Segones Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa* (pàg. 49-88). Barcelona : Abadia de Montserrat.
- Cònsul, Isidor (1983, juny). “El Primer Congrés de Llengua i Literatura Catalanes al Segon Ensenyament. *Serra d'Or* (núm. 285, pàg. 57).
- Duarte i Montserrat, Carles (1993, febrer). “Coneixement gramatical i ús de la llengua”. *COM ensenyar català als adults* (núm. 28, pàg. 9-13).

---

<sup>41</sup> Ressenya de les ponències recollides en el cicle *La terminologia lingüística en l'ensenyament secundari. Propostes didàctiques* que va dur a terme el Pla de Formació del Professorat del Departament d'Ensenyament Secundari de la Generalitat de Catalunya el 1999.

<sup>42</sup> Estudis sobre el tractament dels germanismes, els arabismes, la relació entre occità i català i l'expansió del català a la mediterrània. Aquests treballs van ser presentats a Estrasburg en un Col·loqui Internacional de Lingüística Catalana el 1968.

- Enguita Utrilla, José M. (2002). “El catalán en el siglo XXI. Cicle de conferències organitzat amb motiu del XVè Aniversari de l'àrea de Filologia Catalana a la Universitat de Saragossa (12 i 13 de febrer de 2001)”. *Estudis Romànics* (vol. 24, pàg. 411-412). [Data de consulta: 20 de maig de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/estudis/article/view/237604/319864>>
- Saragossà, Albelard (2003). “Visió panoràmica de la construcció ‘de’ + adjectiu qualificatiu”. *Actes del Tretzè Col·loqui Internacional de Llengua i literatura Catalanes* (vol. 3, pàg. 445-468).
- Marí, Isidor (1987). “Varietats i registres en la llengua dels mitjans de comunicació de masses”. A: *Actes de les Segones Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa* (pàg. 9-48). Barcelona: Abadia de Montserrat.
- Martínez Gili, Raül-David (2000). “Col·loqui Internacional La lingüística de Pompeu Fabra. Universitat Rovira i Virgili (Tarragona) 14/46-XII-1998”. *Estudis Romànics* (núm. 22, pàg. 320-321). [Data de consulta: 4 de maig de 2013]. <<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000008/00000029.pdf>>
- Pons i Giera, Lúcia (1986). “Problemàtica de la normativa del català. Actes de les Primeres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa”. *Llengua & Literatura* (núm.1, pàg. 587-589). [Data de consulta: 20 de maig de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/220305/301088>>
- Vallverdú, Francesc (1985, 16 i 17 de desembre). “El Model de llengua als mitjans de comunicació”. A: *Actes de les Segones Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa* (pàg. 89-138). Barcelona : Abadia de Montserrat.
- Xirinachs, Marta; Corominas, Carme (1989, abril). “Models de llengua i ensenyament del català”. *COM ensenyar català als adults* (núm. 18, pàg. 12-18).<sup>43</sup>

### **Bibliografia de l'obra comentada en publicacions científiques de lingüística catalana**

- Joan Casademont, Anna; Montané, Amor (2009, maig). “Notícies de lingüística de 2008”. *Serra d'Or* (núm. 593, pàg. 88-73).
- Lorente Casafont, Mercè (2004, maig). “Lingüística catalana: notícia de les publicacions de 2002”. *Serra d'Or* (núm. 533, pàg. 68-73).
- Lorente Casafont, Mercè (2001, novembre). “Lingüística catalana: notícia de les publicacions de 1998 i 1999 (I)”. *Serra d'Or* (núm. 521, pàg. 64-68).
- Lorente Casafont, Mercè (2003, maig). “Lingüística catalana: notícia de les publicacions de 2001”. *Serra d'Or* (núm. 503, pàg. 62-66).
- Lorente Casafont, Mercè (1996, novembre). “Lingüística catalana: notícia de les publicacions de 1995”. *Serra d'Or* (núm. 443, pàg. 67-71).
- Lorente Casafont, Mercè (1995, desembre). “Lingüística catalana: notícia de les publicacions de 1994”. *Serra d'Or* (núm. 432, pàg. 102-104).

<sup>43</sup> Taula rodona en què hi van participar diferents lingüistes i pedagogs (Xavier Pericay, Isidor Marí, Joan Solà, etc.).

- Lorente Casafont, Mercè; Muth, Albert M. (1994). “Linguistics”. *Catalan Review* (vol. VIII, núm. 1-2, pàg. 375-378).
- Montané, Amor (2011, juny). “Notícies de lingüística de 2010”. *Serra d’Or* (núm. 618, pàg. 67-72).
- Montané, Amor (2012, maig). “Notícies de lingüística de 2011”. *Serra d’Or* (núm. 629, pàg. 67-73).
- Montané, Amor (2013, març). “Notícies de lingüística de 2012”. *Serra d’Or* (núm. 639, pàg. 75-78).
- Palmada Félez, Blanca; Melchor, Vicent de; Turull, Albert; Bañeres, Jordi (1992). “Catalan Studies. Language: Syntax, Semantics, and Pragmatic”. *The year's work in modern language studies* (1992, pàg. 378).
- Palmada Félez, Blanca; Melchor, Vicent de; Turull, Albert; Bañeres, Jordi (1992). “Catalan Studies. Language: Syntax, Semantics, and Pragmatic”. *The year's work in modern language studies* (1992, pàg. 37).
- Solà, Nausica; Fargas, F. Xavier (2010). “Bibliografia de Joan Solà”. A: *Joan Solà: 10 textos d’homenatge* (pàg. 239-309). Barcelona: Empúries.

## 5.6. RESSENYES I ARTICLES PUBLICATS SOBRE L’AUTOR COM A ARTICULISTA I HOME PÚBLIC (EL SOLÀ DE “PLANTEM CARA”)

- Alós, Ernest (2009, 10 de juny). “El renovador i combatiu lingüista Joan Solà obté el Premi d’Honor”. *El Periódico de Catalunya + Icult. Llibres* (pàg. 77). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://www.traces.uab.es/tracesbd/elperiodicodecatalunya/epc090610.pdf>>
- Àlvaro, Francesc-Marc (2009, 12 de juny). “Joan Solà y nosotros”. *La Vanguardia* (pàg. 28). [Data de consulta: 22 de maig de 2013].  
<<http://www.traces.uab.es/tracesbd/lavanguardia/lvg090612a.pdf>>
- Anònim (1995, maig). “‘La Campanya’: L’assumpte de l’Acadèmia: punt i seguit”. *Llengua Nacional* (núm. 16, pàg. 9-11).<sup>44</sup>
- Bargalló Valls, Josep (1990, 29 de desembre). “Reflexions al voltant de la llengua: Nous llibres d’Empúries sobre el problema lingüístic”. *Avui Cultura* (pàg. 7).
- Bargalló Valls, Josep (1990, 10 de març). “La Situació de la llengua: Un debat d’intel·lectuals analitza la conjuntura del català en l’actualitat”. *Avui Cultura* (pàg. 2-3).
- Bonada, Lluís (1992, 3 d’agost). “Joan Solà: «La llengua ens serveix de coixí de llàgrimes d’altres tipus de problemes»”. *El Temps* (núm. 424, pàg. 94).
- Bonada, Lluís (2009, 16 de juny). “El gran articulista Joan Solà”. *El Temps* (núm. 1305, pàg. 86).

---

<sup>44</sup> Es comenta el contingut del text que va publicar la Real Academia Española a principis de novembre del 1994 i se’n critica la manca de base científica, històrica i legal. Es fa referència a articles i opinions d’escriptors catalans com Salvador Cardús o Joan Solà que s’han pronunciat en aquesta línia.

- Bonada, Lluís (2009, 16 de juny). “Evito fer sang en els aspectes negatius de la llengua, per no crear desànim”. *El Temps* (núm. 1305, pàg. 80-82).
- Branchadell, Albert (2005, 16 de febrer). “La salut actual del catalán”. *La Vanguardia. Culturas* (núm. 139, pàg. 10).
- Camps, Magí (2009, 8 de juny). “Joan Solà, el lingüista de cabecera”. [Data de consulta: 5 de maig de 2013]. <<http://dipdig.cultura.gencat.cat/premsa/2009/09060102-62246-19426398.pdf>>
- Capdevila, Llorenç (2009, 19 d'octubre). “Solà, o la defensa de la llengua viva”. *Regió 7*. [Data de consulta: 5 de maig de 2013]. <<http://dipdig.cultura.gencat.cat/premsa/2009/09090202-30417-68810609.pdf>>
- Cardús, Salvador (2005, 28 de gener). “No ens mosseguem la llengua”. *Avui* (pàg. 19). [Data de consulta: 17 d'octubre de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av03499.pdf>>
- Fiol, Bartomeu (2011, 4 de juny). “‘L'última lliçó’ de Joan Solà”. *D’Balears. L’Espira* (núm. 508, pàg. 6). [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/dbalears/2011/dbalears\\_a2011m6d4n508p6sespira](http://www.traces.uab.es/tracesbd/dbalears/2011/dbalears_a2011m6d4n508p6sespira)>
- Franquesa i Bonet, Ester (2009, 18 de juny). “No podem esperar més”. *El País. Quadern* (núm. 1310, pàg. 6). [Data de consulta: 26 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/elpais/pais090618\\_03.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/elpais/pais090618_03.pdf)>
- Gabancho, Patrícia (2008, 20 de març). “Carta a l'amic Joan Solà”. *Avui Cultura* (pàg. 13). [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av080320\\_05.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av080320_05.pdf)>
- Galves, Jordi (2009, 12 d'agost). “Joan Solà, sabio de combate”. *La Vanguardia. Culturas* (núm. 373, pàg. 9).<sup>45</sup> [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/lavanguardia/lvg090812b.pdf>>
- Granados, F. Xavier (2009, octubre-desembre). “Plantem cara”. *Lluc* (núm. 870, pàg. 60).
- L’Avenç (2009, juliol-agost). “Joan Solà, ‘Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra’”. *L’Avenç* (núm. 348, pàg. 70).
- Llavina, Jordi (2009, 17-23 de juliol). “Les notes preses”. *Presència* (núm. 1951, pàg. 36-37).
- Llavina, Jordi (2009, 8 de juliol). “Es lo que hay”. *La Vanguardia* (pàg. 20). [Data de consulta: 21 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/lavanguardia/lvg090708a.pdf>>
- Llinàs i Grau, Mireia (2003, 15 de maig). “La ‘salut’ del català”. *Avui Cultura* (pàg. 10).
- López, Óscar (2003, 22 d'abril). “Assaig”. *El Periódico de Catalunya* (pàg. 20).
- Llorca, Lluís (2003, 23 d'abril). “L'aparador de Sant Jordi”. *Avui* (pàg. 25). [Data de consulta: 21 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av00809.pdf>>

---

<sup>45</sup> Article que tracta l'exemplaritat de l'actitud del lingüista i les seves qualitats d'un home de terra: sinceritat, serietat, dignitat, laboriositat, identitat i saviesa. Mostra la fortalesa i contundència del discurs davant l'autosatisfacció de la societat i les institucions polítiques catalanes quant al conflicte de la llengua. Destaca la rellevància de la seva tasca periodística com a articulista en la premsa periòdica catalana.

- Malló, Oriol (1991, 29 d'abril). "Els 'lobbies' de la llengua: Academicistes, barcelonastes, il·lustrats, nacionalitaris i oficials...". *El Temps* (núm. 358, pàg. 68-69).
- Monzó, Quim (2009, 12 de juny). "Mirando el 'Telenotícies'". *La Vanguardia* (pàg. 24). [Data de consulta: 21 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/lavanguardia/lvg090611a.pdf>>
- Pagès, Vicenç (2003, 23 de maig). "El principi del final". *El Periódico de Catalunya. Llibres* pàg. 28).
- Paloma, David (2005, 18-24 de juny). "Prendre nota". *Presència* (vol. 14, núm. 1999, pàg. 44).
- Pi de Cabanyes, Oriol (1991). "Solà i Cortassa, Joan". *Qui és qui* (pàg. 251).
- Pla Nualart, Albert (2009, 13 de juny). "Molt més que un recull d'articles". *Avui Cultura* (pàg. 11). [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090613\\_03.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090613_03.pdf)>
- Pueyo, Miquel (2007, 5-6 d'abril). "A Joan Solà". *Avui Cultura* (pàg. 5). [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av07193.pdf>>
- Puigverd, Antoni (2009, 15 de juny). "Elogio crítico de Joan Solà". *La Vanguardia* (pàg. 18). [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/lavanguardia/lvg090615a.pdf>>
- Riera, Carles (2003, gener). "Joan Solà, lingüista". *Serra d'Or* (núm. 517, pàg. 23-24).
- Sedó i Solé, Jordi (2005, 3 de febrer). "El futur del català". *Avui Cultura* (pàg. 10).<sup>46</sup> [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av03637.pdf>>
- Solsona, Ramon (2009, 11 de juliol). "Joan Solà «on tour»". *Avui* (pàg. 27). <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090711\\_01.html](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090711_01.html)>
- Teixidor, Emili (2009, 4 d'abril). "La gramàtica i l'aritmètica". *Avui Cultura* (pàg. 13). [Data de consulta: 22 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090404\\_06.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av090404_06.pdf)>
- Torner, Rafael (2009). "La legitimació de la política lingüística. Plantar cara: les raons i l'emoció". *Escola catalana* (vol. 44, núm. 460, pàg. 9-11).<sup>47</sup>
- Vidal, Pau (2007, 4 d'octubre). "Les polèmiques de la llengua". *El País. Quadern* (núm. 1227, pàg. 7). [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <[http://www.traces.uab.es/tracesbd/elpais/pais071004\\_03.pdf](http://www.traces.uab.es/tracesbd/elpais/pais071004_03.pdf)>
- Vidal, Pau (2003, 1 de maig). "Dat i Beneït". *El País. Quadern* (núm. 1021, pàg. 5).

---

<sup>46</sup> Veure les ponències del llibre *El futur del català* de l'editorial Empúries, en què van quedar recollides les opinions de J.L. Carod Rovira, A. Rossich i J. Solà.

<sup>47</sup> En aquesta ressenya Rafael Torner legitima l'obra de Solà *Plantem Cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra* i en fa un elogi tot justificant les raons que l'autor hi tracta. Recordem que aquest llibre és un recull d'articles que Solà va publicar al diari *Avui*, en una secció anomenada "Parlem-ne" entre 1998 i 2008. Expressa clarament el conflicte en relació amb la situació que viu la llengua catalana quan justament una bona part del catalanisme s'ha passat anys i panys dissimulant-lo o fins i tot negant-lo. La publicació d'aquesta obra de Solà marcarà un abans i un després en la seva trajectòria professional i de país.

## 5.7. WEBS I RECURSOS PER A L'ESTUDI DE JOAN SOLÀ I LA SEVA OBRA

Pel que fa a l'estudi de Joan Solà i la seva obra hem trobat també un seguit de recursos a la Internet. En primer lloc, existeix informació de caràcter general a la pàgina de *Wikipèdia*:

- *Wikipèdia* [enciclopèdia en línia]. [Data de consulta: 30 d'abril 2013].  
<<http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>>

En segon lloc, a les bases de dades *Traces i Dialnet*, que mostren fonts bibliogràfiques de referència:

- *Traces*. [base de dades bibliogràfica de llengua i literatura catalanes en línia]. [Data de consulta: 30 d'abril de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/cerquesguiades/Sola/enllasos.html+c>>
- *Dialnet*. [plataforma de recursos i serveis documentals en línia]. [Data de consulta: 1 de maig 2013].  
<<http://dialnet.unirioja.es/servlet/busquedadoc?t=Joan+Sol%C3%A0&db=1&td=todo>>

En tercer lloc, a la plataforma de recursos i serveis documentals d'accés obert *Racó*:

- *Racó* [Revistes Catalanes amb Accés Obert en línia]. [Data de consulta: 10 de maig de 2013].  
<<http://www.raco.cat/index.php/raco/about>>

D'altra banda, a la xarxa també hem localitzat llocs web molt complets:

- Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. [recurs en línia]. [Data de consulta: 23 d'abril de 2013].  
<<http://www.escriptors.cat/autors/solaj/>>

Aquest recurs en línia és la base de dades de l'AELC. Podem cercar-hi informació sobre autors i autores, tant històrics com contemporanis. Ens proporciona informació sobre la seva vida, un llistat de la seva obra, entrevistes, els premis que va rebre, comentaris d'obra i escrits antològics de l'autor.

- *Cyclopaedia* [enciclopèdia en línia]. [Data de consulta: 23 de maig de 2013].  
<<http://es.cyclopaedia.net/wiki/Joan-Sola-1>>

És una pàgina web adreçada a trobar tota mena d'enllaços directes a biografies, imatges, llibres i articles científics i de premsa relacionats amb l'autor.

A la Gran Enciclopèdia Catalana també hi podem trobar una biografia:

- *Gran Enciclopèdia Catalana* [enciclopèdia en línia]. [Data de consulta: 30 de abril de 2013].  
<<http://www.encyclopedia.cat>>

Un recurs significatiu és el que ens remet a dos programes radiofònics especials dedicats a Joan Solà i a les últimes intervencions realitzades a Catalunya Ràdio:

- “Especial Joan Solà”. *Àudios a la carta* (2010). Catalunya Ràdio. 1 de novembre de 2010 (52 min).  
<<http://www.catradio.cat/programa/1318/especial-joan-sola-a-catalunya-radio>>
- Joan Solà, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes [enregistrament en vídeo] 2009. *Al Matí de Catalunya Ràdio*. 3 de desembre del 2009. (9 min).  
<<http://www.youtube.com/watch?v=ybos572dwx0>>

També hem trobat actes d'homenatge i entrevistes en documents audiovisuals a Televisió de Catalunya (TV3):

- “Joan Solà, filòleg”. *L'hora del lector* (2009). Televisió de Catalunya. 6 de juny de 2009.  
<<http://www.tv3.cat/videos/1270399/joan-sola-filoleg>>
- “Joan Solà: «La gent vol conservar el català, però no pot»”. Televisió de Catalunya. 6 de juny de 2009. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/1359339>>
- “Homenatge a Joan Solà”. *L'hora del lector* (2010). Televisió de Catalunya. 28 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3183410>>
- “L'últim adéu a Joan Solà”. Televisió de Catalunya. 28 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3179731>>
- “Expert i amant del català”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3177771>>
- “Els matins: capella ardent de Joan Solà a la Universitat de Barcelona”. Televisió de Catalunya. 28 d'octubre de 2010. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3178871>>
- “Recordant Joan Solà”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3177110>>
- “Adéu a un defensor incansable del català”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010.  
<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3176532>>
- “El món polític, associatiu i acadèmic elogia Solà”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3176533>>
- “Solà: «La llengua s'ha de defensar al marge de qualsevol ideologia política»”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3176350>>
- “L'adéu dels espectadors a Joana Solà”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3176311>>
- “Casals agraeix a Solà que hagi estat un model per a Catalunya”. [enregistrament amb vídeo]. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3176270>>
- “Mor el lingüista Joan Solà”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010.  
<<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3176190>>
- “Mor el lingüista Joan Solà després d'una llarga malaltia”. Televisió de Catalunya. 27 d'octubre de 2010. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3175710>>



- “Familiars, deixebles i amics s’acomien de Joan Solà”. Televisió de Catalunya. 27 d’octubre de 2010. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3180551>>

I una entrevista realitzada als Jardins de recinte històric de la Universitat de Barcelona:

- “Entrevista a Joan Solà”. *L’entrevista de l’ACPG* [enregistrament de vídeo] (2010, setembre). Barcelona: Associació de Premsa gratuïta i mitjans digitals (ACPG). <<http://vimeo.com/6520472>>

Finalment, trobem un blog i un document audiovisual sobre la seva última lliçó com a docent:

- *Homenatge a Joan Solà. Llitem per la llengua* [bloc en línia]. [Data de consulta: 13 de març de 2013]. <<http://joansola.blogspot.com.es/>>

La finalitat d’aquesta pàgina és la de retre-li homenatge després de la seva mort. Aporta material adreçat a la recerca d’informació sobre l’autor mitjançant enllaços a biografies, entrevistes, discursos i articles; “L’últim article” i “l’última classe a la Universitat de Barcelona”.

- “Última lliçó de Joan Solà ‘Construcció d’una sintaxi normativa: criteris. Exemples’”. Sèrie *L’última lliçó magistral*.<sup>48</sup> [enregistrament de vídeo] (2010, 17 de juny). Barcelona: UBTV. Portal de vídeo de la UB. <[http://www.ub.edu/ubtv/ubtv\\_veurereg.cgi?g\\_codi=01506&g\\_uscodi=30009&idioma=all&g\\_llista=cerca](http://www.ub.edu/ubtv/ubtv_veurereg.cgi?g_codi=01506&g_uscodi=30009&idioma=all&g_llista=cerca)>

## 6. CONCLUSIONS

A manera de conclusions, farem referència, en primer lloc, al sentit que té per a nosaltres aquest treball, així com la tasca d’investigar en general. En segon lloc, farem al·lusió a la nostra lectura particular de Joan Solà, tant pel que fa a la seva obra ingent com quant a la seva persona. En tercer lloc, exposarem les impressions que vam tenir mentre elaboràvem aquest TFC. I, finalment, en quart lloc, atribuirem a l’autor la importància que creiem que té dins del panorama de la Lingüística catalana actual.

La bibliografia que presentem, que comprèn aquells documents que giren a l’entorn de l’obra de Joan Solà, artífex, com hem vist, de cabalosos rius de tinta, és el resultat d’un procés de compilació i de posterior sistematització d’aquells documents, de la qual cosa en resulta una eina útil per als investigadors de la llengua catalana. D’aquí se’n deriva que, a partir de l’assumpció d’una tasca de formigueta, amb humilitat i constància, com sembla dir-nos Joan Solà, poc a poc s’acaben fent coses que resulten ser útils per a la comunitat. I Solà, un entusiasta de la llengua catalana, era, en aquest sentit, una formigueta que acabà bastint una obra ingent i útil per a la comunitat catalanoparlant.

---

<sup>48</sup>L’exposició de l’última lliçó acadèmica a la Universitat de Barcelona, juntament amb altres articles testamentaris, va quedar recollida en el llibre pòstum *Joan Solà. L’última lliçó. Parlaments polítics i acadèmics*, editat el 2011.

Nosaltres hem pretès seguir, a petita escala, és clar, l'exemple del mestre, i treballar per tal de proporcionar una bibliografia útil per a tot aquell qui s'aproximi a la vida i l'obra de l'autor. Creiem fermament en l'esterilitat d'una actitud *vanitas vanitatis*. Altrament, considerem infinitament més productiva la idea que no és tan important qui fa les coses en una comunitat sinó el fet de contribuir a fer-les. És en aquest sentit que, a través del nostre TFC, hem optat per posar-nos al servei de la comunitat, com va fer Solà, de qui estem convençuts que fou encara millor persona que lingüista. La recerca i la posterior lectura dels documents que comprenen la bibliografia que presentem ens n'han convençut.

I és a mesura que anàvem duent a terme aquest doble procés (compilació i sistematització) que vam tenir un seguit d'impressions de les quals tot seguit passem a deixar constància.

Quant a la tasca de compilació dels documents, ens va sobtar l'enorme quantitat que en vam trobar relacionada amb les opinions dels articles que Solà va publicar en premsa. D'altra banda, també ens va sorprendre l'elevat nombre de documents que van generar les obres que tracten aspectes de sintaxi. Finalment, vam quedar meravellats per la nombrosa informació que ens va caure a les mans referida a la gran *Gramàtica del català contemporani*. L'obra del mestre, per tant, no deixava pas indiferent. Al contrari; tenia un gran impacte. Creiem que la cura que caracteritzava les seves reflexions convidava, al seu torn, a reflexionar.

Pel que fa a la sistematització del treball, a l'hora de confegir uns criteris, al començament va ser difícil trobar un mètode adient. Finalment, ens vam decidir per seguir un criteri temàtic al llarg de tot el TFC, tant en els apartats troncalss del treball com en els subapartats, quan s'hi esqueia. Hi prestava l'amplitud de disciplines en què treballà l'autor, que es realitzà en molts àmbits. Més d'un cop ens hem preguntat, al llarg de la confecció del treball: com va tenir temps de fer tanta feina, Solà? Una vida no dóna per a tant! I és per això que hem hagut de classificar en Solà per temes. I diem *Solà* i no *l'obra de Solà*, perquè si en el cas de tot autor vida i obra van, forçosament, lligades, tenim la impressió que Joan Solà vivia per a la seva obra, ja que era el que de debò l'entusiasrava. No ens referim al mer fet de publicar, per descomptat, sinó a sentir la llengua en totes les seves manifestacions i d'una manera intensa. És com si Solà tingues un sisè sentit que li permetés captar aquelles subtilitats de tot tipus que giraven a l'entorn de la llengua i que, a la resta, en general, ens passaven desapercebudes. Per tot plegat, doncs, considerem la figura de Joan Solà molt digna.

Finalment, voldríem constatar que el sisè sentit de l'autor a què ens acabem de referir i que podria fer suposar que l'autor treballava d'una manera intuïtiva, no ens ha de confondre pas: tot i que predisposat i entusiasta de la llengua, Joan Solà treballava amb un gran rigor científic. Això situa el seu nom al costat d'altres com Fabra, Alcover, Coromines i Moll. En aquest sentit, Joan Solà ha esdevingut una de les personalitats més rellevants en l'estudi de la llengua dins el segle XX i la primera dècada del segle XXI.

En resum i, conscients que aquesta síntesi encara el desvirtua, Joan Solà ha estat, sens dubte, un referent en l'àmbit acadèmic. Un exemple ètic, cívic i moral que romandrà en la memòria col·lectiva dels intel·lectuals, investigadors de la llengua i en tots aquells que van tenir la sort de conèixer-lo.

## 7. BIBLIOGRAFIA

### Llibres

- Nogué, Neus; Boix, Emili; Bonet, Sebastià; Payrató, Lluís (2012). *Joan Solà. 10 textos d'homenatge*. Barcelona: Empúries.
- Oliva, Salvador [ed.] (2012). *Joan Solà, in memoriam*. Girona: Universitat de Girona. Diversitas.

### Publicacions en línia i articles de revistes

- Corbera, Jaume (2012, 23 de febrer). “Joan Solà, l’entusiasta científic de la llengua”. Conferència a la Universitat de les Illes Balears. Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB i la Secció Filològica de l’Institut d’Estudis Catalans.
- Rigau, Gemma (2011). “Joan Solà (1940-2010) i el seu llegat”. *Llengua & Literatura*. (núm. 22, pàg. 257-262).

### Plataforma de recursos de serveis documentals i pàgines web

- Associació d’Escriptors en Llengua Catalana. [recurs en línia]. [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <<http://www.escriptors.cat/autors/solaj/>>
- Dialnet. [plataforma de recursos i serveis documentals en línia]. [Data de consulta: 1 de maig 2013]. <<http://dialnet.unirioja.es/servlet/busquedadoc?t=Joan+Sol%C3%A0&db=1&td=todo>>
- Cyclopaedia [enciclopèdia en línia]. [Data de consulta: 23 de maig de 2013]. <<http://es.cyclopaedia.net/wiki/Joan-Sola-1>>
- Gran Enciclopèdia Catalana [enciclopèdia en línia]. [Data de consulta: 30 de abril de 2013]. <<http://www.enciclopedia.cat>>
- Racó [Revistes Catalanes amb Accés Obert en línia]. [Data de consulta: 10 de maig de 2013]. <<http://www.raco.cat/index.php/raco/about>>
- Traces [base de dades bibliogràfica de llengua i literatura catalanes en línia]. [Data de consulta: 30 d’abril de 2013]. <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/cerquesguiades/Sola/enllasos.html+c>>
- Servei Lingüístic de la UOC. [Data de consulta: abril-desembre de 2013] [http://www.uoc.edu/serveilinguistic/criteris/convencions/referencies\\_bib.html](http://www.uoc.edu/serveilinguistic/criteris/convencions/referencies_bib.html)
- Wikipèdia [enciclopèdia en línia]. [Data de consulta: 30 d’abril de 2013]. <<http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>>

## ANNEX

A causa de la gran quantitat d'articles que es van generar després de la mort de l'autor, hem cregut oportú adjuntar aquesta referència de consulta en la que, fent un sol clic, podem trobar recopilats, en una sola pàgina, els títols i enllaços directes a 329 escrits i comentaris:

- Pàmies, Víctor. “L’homenatge no convocat: escrits de condol per la mort de Joan Solà” (2010, 27 d’octubre). [Blog en línia: *Raons que rimem*]. [Data de consulta: 3 de juny].  
<<http://vpamies.dites.cat/2010/10/lhomenatge-no-convocat-escrits-de.html>>